

Šiame numery

Drąsa griebti už gerklės tiesą.
Pokalbis su kun. Bourdeaux.
Religijos ir komunizmo studijų
centro direktorium.
Čiurlionis Hartfordo universitete.
Adolfo Valeškos studija ir darbai.
Onos Mikailaitės eilėraščiai.
Andriejus Sacharovas —
taikos nobelininkas.
"Antras kaimas" ruošiasi
gastrolėms.

Kertinė paraštė

DRĄSA GRIEBTI UŽ GERKLĖS TIESĄ

Nežiūrint gražaus ir vaizdingo stiliaus, pavergtos Lietuvos rašytojai šiandien naujų amerikų neparodo. Beletristikoje, eilėraščiuose, dramose prisilaiko išmintingą principo — atsarga gėdos nedaro: jei nori kritikuoti, čiažyk beveik viską, bet neliesk raudono bokšto, kuriame patogiai tupi partijos ideologai. Neliesk, nes įkliūsi!

Tačiau, bepolemizuodami, rašytojai kartais pasako daug karčios tiesos. Štai įdomi kontroversija, įvykusi, besvarstant dabartinę Lietuvos apsakymo būklę (L. M. 75.IV.19). Kritikė Jūratė Sprindytė pasisako apie L. Jacinevičiaus "Keičiu gyvenimo būdą": "Tai geri apsakymai, prasmingi ir meniškai. O kažko juose stinga, kaip visoje mūsų šios dienos literatūroje. Probleminių akiraščių, įkarščio, gilesnio skaudėjimo, drąsos griebti už gerklės tiesą." I tai atsako pats Jacinevičius: "Praeitais ir užpraėjusiais metais buvo mažai apsakymų. Priežastys paprastos: redakcijos ir leidykla pradėjo labai siaurai reglamentuoti tematiką ir problematiką (...) kritika, vertinama bet koki tematinį pasipardymą, paprastai pareiškia, kad autorius nespėndžia aktualių laikmečio problemų".

Iš abiejų pasisakymų aiškiai matyti tikrai ironiška rašytojų padėtis Lietuvoje. Kritikai iš jų reikalauja "tiesos už gerklės graibymo", gi leidykla, partinių cenzorių prižiūrima, tenori tik siauro kovingo socialistinio kryptingumo. Rašytojams pagaliau nusibodo ginti tarybinį žmogų nuo fašizmo, kurio jau seniai nėra, ar bėgimo kapitalizmo, iš kurio plaukia taip reikalinga duona. Nemažiau nusibodo verkšientis dėl išnaudojamų kolonijai, kurių nepriklausomybei šiandien okupuota Lietuva gali tik pavydėti. Lietuviams gi nėra gilesnio skausmo kaip Lietuvos okupacija ir iš to kylantis tikėjimo, žmonių teisių ir pačios lietuviybės persekiojimas. Apie tai tikriausiai su dideliu kultūrinio patosu autoriai rašytų ir stilingai, originaliai laužytų nusipenėjusio blogio sprandą... Bet

ar galima? Viešpatie, ar galima? Nuo Svenčionių iki Palangos visa Lietuva vienbalsiai atsakys: Ne, negalima! Mums grasina kalėjimu, Sibiru, psichiatrine ligonine.

Ir kas lieka žodžio kūrėjui? Tik slegiantis klausimas: "Ką aš turiu daryti?" Kaip nors sukurti? Kalbėti pusiau burna? Neprisakyti. Zaisiti užuominom's, alegorijomis? Būti hermetišku? Su didele jėga versti A. Mickevičių, F. Hoelderlino, R. M. Rilke, T. S. Eliota, R. Frostą... Būti kiek galint vakarietišku ir labai geru savo kalbos žinovu? Pagaliau pulti miesčioniškumą ir visokią materialistinę menkystę.

Štai kodėl savo raštuose autoriai taip dažnai kelia tiesos, grožio, nuoširdumo, pasiaukojimo reikišmę. Smerkia tuščią šlovę, patogumą ir naudą. Ypač niekina vergavimą daiktams.

J. Mikelininkas, supažindindamas skaitytojus su savo knyga "Zvaigždžių dulksė", rašo: "Šiandien mes esame turtingi — turime daug visokių reikalingų ir nereikalingų daiktų, o dar daugiau tikimės visko turėti rytoj. Tai, žinoma, džiugu. Tik nelabai linksma, kad mes, užhipnotizuoti šito džiaugsmo, neretai imame ir pamirštame, jog kiekvienas įsigytas daiktas užima tam tikrą vietą ne tik ant žemės, bet ir žmogaus širdy. Patogiai įsikūręs, jis sugeba išstumti iš tos nedidelės širdies aibe gerų dalykų: meilę teisybei, sąžiningumą, dorumą, gailėstingumą, užuojautą, kilnumą, dosnumą, mandagumą, riteriškumą, grožio troškimą, svajone..."

Aukso žodžiai. Būtų gera, jeigu į šias mintis įsigilintų partijos šulai ir jų pastumdėliai saugumiečiai, kurie nūdien nesąžiningai terorizuoja žmones, mylinčius savo tikėjimą, savo praeitį ir trokštančius pagrindinių teisių.

Kitą poetą Sigitą Gedą rašo: "Keista, bet juo arčiau mūsų dienu, tuo mažiau mes linkę pasiduoti fantazijai, improvizacijai, laisvai atrinkti ir komponuoti detales, pasikliauti individualia patirtimi". Ir šiame pasakyme ataidi lietuvių poeto rauda. Juk prieš

Lietuva bus viena svarbiųjų mūsų veiklos sričių

Pasikalbėjimas su Michaeliu Bourdeaux, Religijos ir komunizmo studijų centro direktorium

Anglijoje, netoli Londono, veikia Religijos ir komunizmo studijų centras. Jo patalpose Marija Matulevičiūtė užrašė pasikalbėjimą su Centro direktoriumi, anglikonų kunigu Michaeliu Bourdeaux.

— Gal trumpai papasakotumėte apie Religijos ir komunizmo studijų centrą, kuriam jūs vadovaujate.

— Centras buvo įsteigtas prieš penkerius metus. Jo paskirtis yra rinkti ir kaupti informaciją apie religiją komunistiniame pasaulyje ir ją kuo plačiau paskleisti krikščionims; žmonėms, kurie domisi žmogaus teisėmis; visiems, kurie nori daugiau patirti apie tikinčiųjų padėtį Sovietų Sąjungoje ir Rytų Europoje apilamai. Prieš metus mes persikėlėme į savo naują būstinę ir pasivadino me Kestono kolegija. Mūsų kolektyvas palaipsniui išaugo iki dvylikos asmenų, bet mums reikia kur kas daugiau darbuotojų.

— Spaudoje buvo minėta, kad keturi "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" numeriai atvyko į jūsų centrą. Kodėl buvo pasirinktas jūsų adresas?

— 12-sis, 13-sis, 14-sis ir 15-sis "Kronikos" numeriai buvo persiųsti mūsų Centru, nes jų pirmasis gavėjas nusprendė, kad mes su jais elsimės atsakingai. Mūsų pagrindinis uždavinys buvo užtikrinti, kad "Kronikos" pasiektų tuos žmones, kuriuos jų siuntėjai buvo nurodę — pavyzdžiui, lietuvių dienraštį "Draugą" Chicagoje.

— Kaip ir kada jūs pradėjote domėtis Lietuva?

— Prieš dvidešimt metų — kai aš pradėjau domėtis Sovietų Sąjunga. 1959-aisiais metais aš studijavau Maskvos universitete. Kadangi aš ypač domėjausi religija, aš stengiausi patirti apie visas tautas, ne tik apie rusus, ir ypač apie tas šalis, kuriose religinė dvasia tebebuvo stipri. Studijų Maskvoje metu, aš susipažinau su keletu lietuvių ir tuoj supratau, kad tai, apie ką jie man pasakojo, verta daug platesnio dėmesio. Steigdami Kestono kolegiją, mes jau neabejojome, kad Lietuva bus viena svarbiųjų mūsų veiklos sričių.

— Kokį įspūdį jūs susidarėte iš "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" apie Lietuvos tikinčiųjų viltis ir siekimus?

kelerius metus dėl per daug fantazuojančios improvizacijos poetų knygoje "26 rudens ir vasaros giesmės" Geda buvo puolanis partinių literatūros rangovų. O kritikas V. Kubilius, pabandęs ginti individualaus talento pirmūną kūryboje, susilaukė griežto papeikimo.

Atseit, graibymo už gerklės privilegija (ne metaforiška, o tiesiog tikroviška) turi tik Maskvos patikėtiniai. Jų galia — jų ir tiekinčiųjų vargaisi ir kančiomis.

Kristaus kančia

Lietuvių liaudies menas

— Man atrodo, kad katalikai Lietuvoje, kaip ir daugybė kitų krikščionių Sovietų Sąjungoje, yra nepaprastai ištroškę ryšio su pasaulio krikščionijos kamieniu. Su šiuo troškimu į mus kreipiasi ne tik lietuviai. Į mūsų Centrą nuolat plaukia dokumentai iš Sovietų Sąjungos, kuriuose aprašoma įvairių krikščioniškųjų Bažnyčių padėtis. Ar jūs galite mums padėti? — klausia jie. Ar jūs galite mums padėti nušviesti mūsų padėtį Vatikanui, kitoms krikščioniškomis institucijoms, pasaulio viešajai nuomonei, Jungtinėms Tautoms? "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikoje" mes randame gausybę smulkių informacijos iš miestelių ir kaimų, iš visos Lietuvos. "Kronikos" leidėjai ją kaupia ir skelbia, norėdami supažindinti pasaulį su Lietuvos tikinčiųjų vargaisi ir kančiomis.

— Ar teisybė, kad jūs planuojate išleisti ištrauką iš "Kronikos" rinkinį anglų kalba?

— Taip. Ir dar daugiau. Lietuviškosios "Kronikos" jau leidžiamos anglų kalba Jungtinėse Amerikos Valstybėse. To mes nenorime kartoti. Mūsų ypatingas uždavinys yra — analizuoti "Kronikų" medžiagą ir pasiskirstyti ją temomis. Šis darbas dar prašosi nuveikiamas, ir mes jo griebimės, bet žymiai išsamesnės studijos rėmuose — studijos apie visą Katalikų Bažnyčią Sovietų Sąjungoje, įskaitant Ukrainą. Mes ką tik gavome iš Fordo įstaigos New Yorke pinigines paramos šiam ypatingam projektui. Tai įgalins Kestono kolegiją žengti didelį žingsnį priekin. Mes tikimės sutampinti ryšius su lietuvišiais — ir Lietuvoje ir užsienyje. Mes taip pat tikimės pristatyti Lietuvos problemą plates-

niuose rėmuose. Daugelis žmonių Vakaruose jau yra susipažinę su religijos padėtimi Sovietų Sąjungoje, bet apie Lietuvą nežino, palyginant, nedaugelis. Mes norime, kad visi tie žmonės pradėtų domėtis ir Lietuva.

— Šiuo metu išsamios ištraukos iš "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" nuolat spausdinamos Jūsų Centro žurnale, "Religion in Communist Lands" — "Religija Komunistinėse Šalyse". Gal supažindintumėte mus su šiuo žurnalu?

— "Religija Komunistinėse Šalyse" yra Kestono kolegijos ir "Religijos ir komunizmo studijų centro" žurnalas. Mes pradėjome jį leisti 1973 metais, ir dabar jis išeina kas du mėnesius. Jis apima religiją visoje Rytų Europoje, neįskiriant ir nekrikščioniškųjų religijų — islamo, judaizmo, bu-

dizmo. Pavyzdžiui, mes pirmieji paskelbėme daug medžiagos apie budistus Buriatijos - Mongolijos respublikoje — medžiagos kurią Vakaruose būtų labai sunku kur nors kitur išspausdinti. Kitaip tariant, mūsų žurnalas yra vienintelis tokios rūšies leidinys Vakaruose. Mes tikimės, kad jis augs ir plis ir aprūpins savo ypatingą informaciją skaitytojus ir nekomunistiniame ir komunistiniame pasaulyje. Besilankydamas Maskvoje šių metų pradžioje, aš patyriau, kad eilė žmonių tenai jau žino apie mūsų žurnalą. Tai mus dar labiau paskatino tolesniems žygiams. Nedidelis kiekis mūsų žurnalo egzempliorių siunčiamas į Lenkiją, Čekoslovakiją ir kitas šalis. Bet mūsų žurnalas taps tikrai naudingas, kai mes galėsime jį išversti į įvairias Rytų Europos kalbas. Tai vienas iš mūsų ateities projektų.

— Kaip, Jūsų manymu, Vakarai gali geriausiai padėti tikintis Sovietų Sąjungoje?

— Kada tik aš besilankydavau Sovietų Sąjungoje, tikintieji su kuriais man tekdavo kalbėtis, vis pabrėždavo vieną dalyką: "Būkite mūsų balsu, kalbėkite už mus, atpasakokite mūsų padėtį, kokia ji yra tikroviškai". Tai tapo svarbiausiuoju mano gyvenimo uždaviniu ir pagrindiniu mano vadovaujamos Kestono kolegijos tikslu. Mes esame įsitikinę, kad jau patys objektyvios informacijos išspausdinimas Vakaruose pagerina tikinčiųjų padėtį Sovietų Sąjungoje, nes jie nepaprastai trokšta, kad jų padėtis ir patirtis susilauktų atgarsio užsienyje. Jų žodžių ir idėjų pasirodymas spaudoje suteikia jiems dvasinės ir filosofinės paramos, pakelia jų dvasią. Jie patiria, kad užsienyje vis dėlto yra žmonių, kurie jais rūpinasi, už juos meldžiasi, kalba apie juos. Ir savąja veikla mes jau sugebėjome jiems šiek tiek padėti. Mums žinoma visa eilė atvejų, kur mūsų pastangos išgarsinti kai kuriuos asmenis palengvino jų padėtį ir suvelnino valdžios spaudimą. Organizacija Amnesty International (Tarpautinė amnestija) veikia panašiu būdu, ir mes padėdamė jiems suorganizuoti akciją to ar kito asmens labui. Mes patys tokias akcijas neorganizuojame, bet suteikiame žinias, kuriomis remiamtis, galima pradėti veikti.

Tikintieji užsienyje gali ir kitais būdais padėti tikintis Rytų Europoje ir Sovietų Sąjungoje. Pavyzdžiui, Sovietų Sąjungoje siaučia tikras religinės literatūros badas, ir aš stengiuosi įtikinti krikščioniškas bažnyčias Vakaruose, kad jos įsteigtų religinės literatūros Sovietų Sąjungai fondą. Tokiame fonde rastų vietos ir religinė literatūra lietuvių kalboje. Įsteigus tokį fondą, jame susitelktų religinės literatūros atsaros, kurios palaipsniui pasiektų Sovietų Sąjungą. Šiuo metu jau veikia ypatingas šventraščio fondas, ir pavieniai šventraščio egzemplioriai jau pasiekia Sovietų Sąjungą.

POKALBIS SU MICHAELIU BOURDEAUX

(Atkelta iš 1 psl.)

— *Viename savo straipsniu Jūs paskelbėte labai reikšmingą idėją — Jūs pareiškėte, kad krikščionys Rytų Europoje savaip padeda krikščionims Vakaruose. Ką Jūs turėjote omenyje?*

— Taip, šis klausimas susijęs su mano pastoraline veikla ir su mūsų darbais Kestono kolegijoje. Daugelis žmonių Vakarų Europoje ir JAV-ėse gyvena medžiaginiam pertekliui, bet jie dažnai nutolsta nuo Bažnyčios dvasinės tikrovės ir ima pamiršti Kristaus gyvenimo reikšmę šiandienos būčiai. Mano gilii įsitikinimu, Naujasis Testamentas daug artimesnis krikščionims Rytų Europoje, negu mums. Jie yra patyrę Kristaus kančią savo pačių kūnais ir dvasiomis. Bet kadangi Rytai ir Vakarai priklauso vienai Bažnyčiai — Švento Pavilo žodžiais, Kristaus Kūniui — mes galime iš jų pasimokyti, nes mes esame jų dalis. Ir ko jie mus gali pamokyti, tai patirties, kuri gimsta iš kančios. Kodėl komunizmui nepavyko per 57-erius metus sunaikinti religijos? Nes persekiojimai tik sutvirtino krikščionybę. Ir mums, Vakaruose, labai reikėtų persiimti tokiu tikėjimu, kuris žėri priešpadoje. Krikščionys, kenčiantys už savo tikėjimą Lietuvoje, Sibire, ir kitose Sovietų Sąjungos dalyse, mums suteikia ypatingą pavyzdį. To pavyzdžio dėka, daugelio žmonių Anglijoje ir JAV-ėse gyvenimai jau yra esminiai pasikeitę.

— *Jūs neseniai lankėtės Sovietų Sąjungoje. Kokios tenai tikinčiųjų nuotaikos?*

— Kas man ypač krito į akį, tai nepaprastas noras ryšių su Vakarais. Su kuo tik aš besikalbėjau — su imliniais tikinčiaisiais, Inturisto gidais, Bažnyčios atstovais, Partijos nariais — jie visį nepaprantai geidžia ryšių su Vakarais. Jie geidžia patirti, ką mes galvojame, ir įvairiausiais būdais stengiasi užmegzti ryšius, nutiesti bendravimo linijas. Sovietų Sąjungoje aš atradau svarbių psichologinių pasikeitimų. Sovietinė visuomenė atrodo žymiai laisvesnė. Nesupraskite manęs klaidingai. Aš nesakau, kad režimas sustėkė daugiau laisvės. Aš tesakau, kad žmonės reikalauja daugiau laisvės. Aš nemanau, kad KGB šiuo metu yra pakankamai galin-gia tiems laisvės reikalavimams užgnaužti. Tai būdinga visiems Sovietų Sąjungos gyventojams, bet ypač krikščionims.

— *I Vakarų jau suplaukė ir tebeplaukia daug informacijos apie tikinčiųjų padėtį Sovietų Sąjungoje ir Rytų Europoje. Kokiai buvo jos poveikis?*

— Prieš mus, Vakaruose, dar ilgas kelias. Pavyzdžiui, krikščionys Sovietų Sąjungoje įteikė man apeliacijas Pasaulio Bažnyčių Tarybai bei kitoms svarbiosioms tarptautinėms krikščionių organizacijoms. Aš jaučiu, kad šios organizacijos dar nėra pakankamai susipažinusios su tikinčiųjų problemomis Rytų Europoje. Mūsų bičiuliai Sovietų Sąjungoje norėtu, kad Pasaulinė Bažnyčių Taryba, Jungtinės Tautos ir Vatikanas parodytų daug daugiau energijos tikinčiųjų teisių gynime ir tais reikalais kreiptųsi teisiai į sovietų pareigūnus. Mes Kestono kolegijoje pilnai jiems pritariame. Mes panaudosime visas savo išgales tam tikslui pasiekti. Didedelis dalis Religijos ir komunizmo studijų centro veiklos ir yra nukreipta ta linkme. Štai vienas pavyzdys. Mes jau ilgą metų aktyviai bendradarbiaujame su Britų Bažnyčių Taryba, ir mūsų pastangų dėka ši organizacija pasidarė žymiai veiklesnė Rytų Europos tikinčiųjų atžvilgiu už bet ku-

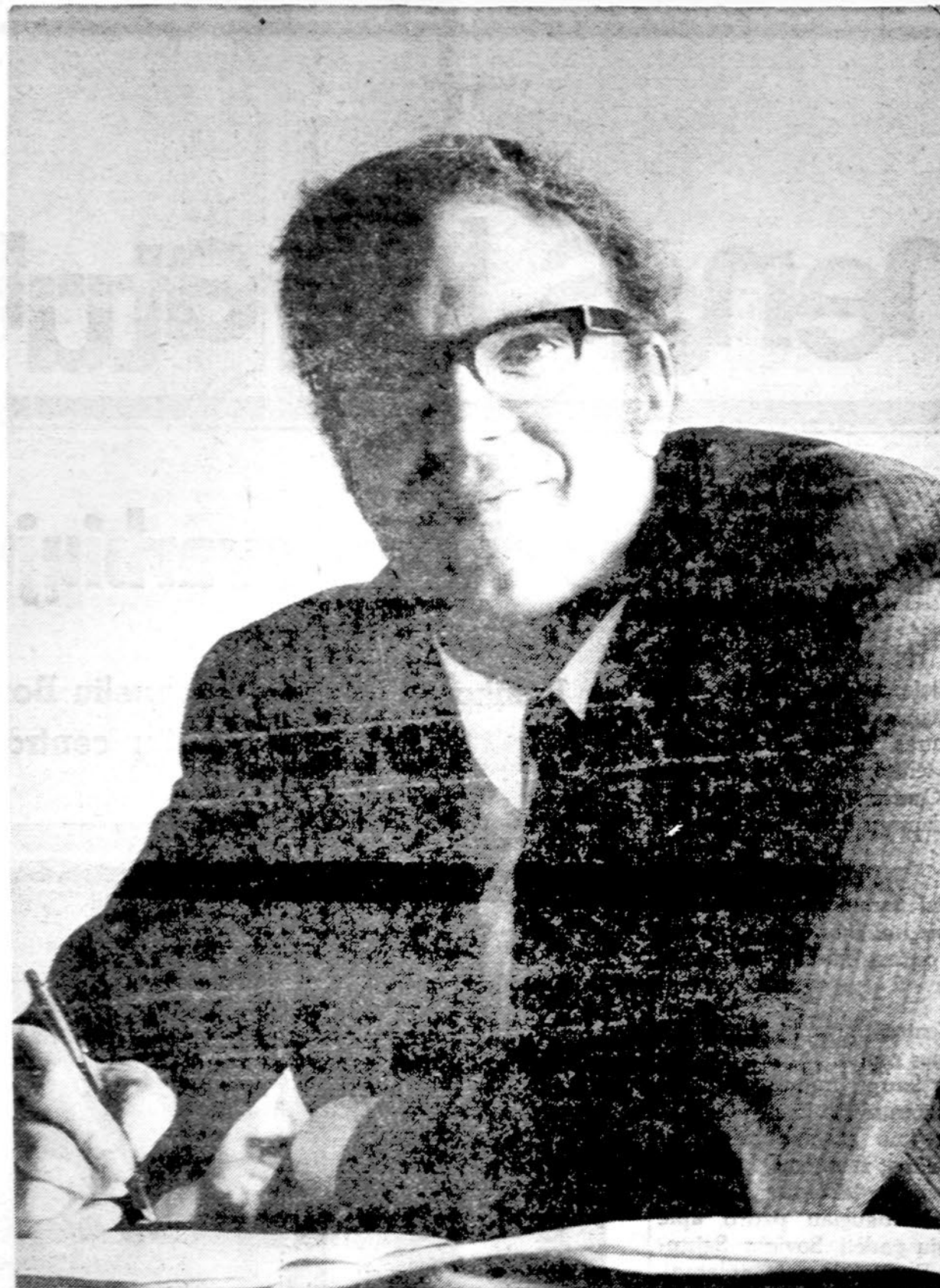
rią kitą Bažnyčių tarybą visame pasaulyje. Pernai jie išleido studiją vardu "Discretion and Valor" — "Atsargumas ir narsumas", kurioje apžvelgiama religinė padėtis kiekvienoje Rytų Europos šalyje. Dabar mūsų uždavinys yra su šia knyga supažindinti Bažnyčių Tarybas visam pasaulyje. O apšvieta veda prie veiklos. Viso to neįmanoma pasiekti per dieną. Tai dešimties metų mūsų veiklos vaisiai.

— *Ką Jūs norėtumėt pasakyti mūsų klausytojams šio pokalbio užbaigai?*

— Aš norėčiau pabrėžti, kad Vakaruose atsiranda vis daugiau žmonių, kurie domisi religiniu gyvenimu Sovietų Sąjungoje bei Rytų Europoje ir kurie nori būti apie jį išsamiai informuojami. Todėl mums reikia iš Sovietų Sąjungos ir Rytų Europos smulkmeniškos informacijos. Kuo daugiau tokios informacijos mus pasieks, tuo daugiau mes galėsime tu kraštų tikintiesiems padėti, sudominti tuo įvairias grupes užsienyje ir paskatinti jų veiklą. Mums reikia vietinio pobūdžio žinių, informacijos apie tai, kas dedasi miestuose ir miesteliuose ir kaimuose. Kuo daugiau ta informacija susijusi su asmenimis, tuo lengviau mums ją paskleisti ir išgarsinti, nes žmones galima daug lengviau sudominti tuo, kas atsitinka asmeniui, asmeniniams pergyvenimais. Pavyzdžiui, "Kronikos" 13-me numeryje mes radom medžiagos apie Petrą Plumpą ir kitus asmenis, kurie buvo uždaryti kalėjimams po teismo Vilniuje. Šią informaciją mes plačiai paskelbėme ir susilaukėme atgarsio, nes ji yra asmenišką pobūdžio. Mes patyrėme, kad vakariečiai ima uoliau rūpintis tokiais žmonėmis, kuriuos jie pažįsta, kaip asmenis. Sakykim, penkių žmonių teismo aprašymas — tai informacija, kurią gal kas nors ir išspausdins. Bet kai šią istoriją pristatai kaip asmens gyvenimo istoriją — istoriją, kuri išryškėjo teisme, kaltinamojo baigminio žodžio metu, tada daug lengviau sukelti susidomėjimą tokiu byla. Telaimina Dievas visus. Mes tikimės, kad nuostabių pasantgų dėka, pasaulis labiau suartės. Ačiū jums.

(Dalis šio pokalbio buvo perduota į Lietuvą "Laisvės Radijo" bangomis. Centro ir jo leidžiamo žurnalo "Religion in Communist Lands" adresas: Centre for the Study of Religion and Communism, Heathfield Road, Keston, Kent, BR2 6BA, England. Literatūrą, aukas ir prenumeratą Centro leidžiamam žurnalui "Religion in Communist Lands" siųsti šiuo adresu: Centre for the Study of Religion and Communism, Heathfield Road, Keston, Kent, BR2 6BA, England. Londono lietuviai šiuo metu organizuoja savanorių būrelį Centrai talkinti vertimais ir gausios lietuviškos medžiagos tvarkymu).

— *Apie Čiurlionį — dailininką kalbėjo dr. Stasys Goštautas, o apie Čiurlionį — muziką prof. Vytautas Marijošius. Kalbėtojas rėšo vienas bendras ryšys — abu du neseniai lankėsi Lietuvoje. Taigi jie perdavė ne konservuotą mintis ir apdulkėjusius prisiminimus, bet šviežius išpuščius iš tenykščio "susitikimo" su Čiurlioniu.*

Kun. Michael Bourdeaux, Religijos ir komunizmo studijų centro direktorius, mūsų pokalbininkas šiame "Draugo" kultūrinio priedo numeryje.

Mikalojaus Konstantino Čiurlionio minėjimas Hartfordo universitete

NINA GAILIŪNIENĖ

Mikalojaus konstantino Čiurlionio galeriją Kaune mačiau, būdama tikrai 11—12 metų. Atmintyje pasiliko tik vienas paveikslas. Ant kalnelio viršūnės žolėje sėdi kūdikis. Jo rankutė ištiesta su nužudėjusio pieneš pūkinę galvutę. Viršum jo didelis, juodas paukštis.

Kūdikio galva man atrodė per didelė. Paukščio vienas sparnas neproporcingai ilgas. Šiaip, nors turėdama paįbybos penketuką, kitų "trukumų" Čiurlionio mene nepastebėjau...

Pienės pūkinė galvutė su pribrendusiomis sėklomis tai dr. Goštauto ir prof. Marijošiaus mintys, pasakytos apie Čiurlionį. Kūdikis tai neužauga reporterė meno ir muzikos srityje. Paukštis, tykųs ją pagriebti, tai laikas, kuris nuneš užmarštin jos reportažą. Turime sutikti su amerikiečių pasakymu: "Nothing is as dead as yesterday's paper."

Kadangi akademija — koncertas buvo surengtas A.L. Bendruomenės iniciatyva, tai iškilme atidarė Gintas Žemaitaitis, AL B Conn. Apygardos pirmininkas. Programos pranešėja buvo Zita Dapkienė. Zalsvo šifono suknelėje pranešėja buvo žavi akiai, tarsi išplaukusi iš "Jūros sonatos". Jos taiklūs žodžiai, romantika kaitė, harmonizavosi su bendra minėjimo nuotaika.

Apie Čiurlionį — dailininką kalbėjo dr. Stasys Goštautas, o apie Čiurlionį — muziką prof. Vytautas Marijošius. Kalbėtojas rėšo vienas bendras ryšys — abu du neseniai lankėsi Lietuvoje. Taigi jie perdavė ne konservuotą mintis ir apdulkėjusius prisiminimus, bet šviežius išpuščius iš tenykščio "susitikimo" su Čiurlioniu.

Dr. S. Goštautas kalbėjo ir Vilniuje sausai prikimštoje salėje. Anot jo, "norėjo išgristi, ką 'amerikonas' pasakys apie Čiurlionį". Gal būt, jo nusivylimui, ne per didžiausia Hartfordo universiteto auditorija buvo tik pusiau pripildyta. Pasiklausyti "kolumbiečio" gal būtų susirinkę daugiau, bet dr. S. Goštautas iš Kolumbijos persikėlė į U.S.A. 1962 m. ir čia baigė meno studijas. Taigi, jis jau ne svečias, o vienas iš mūsų, tik keliais laiptais stovįs aukščiau: dėsto Lotynų Amerikos literatūrą Wellesley kolegijoje ir yra išleisęs ispaniškai Arte Lithuano ir Arte Columbiano.

Ribotas laikas, dr. Goštautas mėgino nušviesti tik vieną Čiurlionio kūrybos aspektą — savotišką priešingybę. Tai jo didėli diversifikumą ir kartu ryškų, jungiantį vietisumą.

Kad ir paprasta kasdienybė vaizduodamas "Laidotuvių simfonijoje", Čiurlionis lygiai taip toli nuo žemiškos realybės, kaip visoje eilėje jo fantazijos kūrinių, baigiant garsiuoju Rex. Žmonių mintyje nėra nei vieno išryškinto žmogaus. Tik šmėklis. Savo kūryboje Čiurlionis yra mistikas, mėginąs pavaizduoti paslaptinę gamtos jėgą, neapčiuopiamą galias, paslaptis, stichijas-kosmosą. Jeigu jis kitaip negalėjo sujungti žemę su dangum, tai bent idėjo saule. Retas jo paveikslas jos neturi. Ir dažniausiai neiškiu, ar čia saulėtekis ar saulėleidis. Saulė jam savotiška alfa ir omega. Savo mintis dr. Goštautas pavaizdavo keliomis Čiurlionio kūrinių skaidrėmis, atsivėžtomis iš Lietuvos.

Prof. Vytautas Marijošius, (žinomas taip gerai lietuviams, kad nereikalingas jokio pristaty-

mo) apie Čiurlionį — kompozitorių (mano asmeniškam nusivylimui) kalbėjo trumpai. Ir štai dėl ko: pirma, muziką išreikšti žodžiais gana sunku. Antra, ji egzistuoja tol, kol ji girdima. Muzikos negalima palaikyti stagnacijos formoje, kad ja būtų vėl galima pasigrožėti kaip paveikslu. Trečia, kiekvienas žmogus išgyvena muziką subjektyviai. Net du vienodo intelekto ir išsilavinimo asmens gali visiškai skirtingai išgyventi tą patį kūrinį.

Kad Čiurlionis buvo "kosminis panteistas" ir nepataisomas romantikas, tai profesorius sutiko. Bet jis nemano, kad Čiurlionis būtų siekęs (taip yra aiškinan-

čių) sintezės tarp tapybos ir muzikos. "Sintezė tarp tapybos ir muzikos yra negalima, nes tai du visiškai atskiri fenomenai" — pabrėžė prof. Marijošius.

Galutinis sprendimas, vertinant kūrėją, visados priklauso laikui. Šia prasme jau aišku, kad Čiurlionis pasiliks istorijoje kaip tapytojas, ne kaip kompozitorius, nors muzikos jis išmoko savo vaikystėje. Čiurlionio tėvas buvo vargonininkas. Turėjo devynis vaikus. Visi muzikalus. Apie tėvo fortepijoną buvo spūstis. Mikalojus, būdamas vyriausias, buvo laimingesnis, nes jisai jau galėjo skambinti, kai eilė laukiančių dar buvo ne tokia ilga...

Tel. PR 8-3229
DR. ANNA BALIUNAS
2858 West 63rd Street
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
Valandos pagal susitarimą

Tel. REliance 5-1811
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val ir 6-8 val vak. (išskyrus trečiadienį).
Šeštadienį 12 ir 4 val. popiet.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvius gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-2 val p. p. trečiad. uždaryta

Tel. ofiso RE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 7 popiet. antrad., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val.: pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. tel. — GI 8-6873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2220
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKS A
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad., ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak. šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7778
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS
489-4441 — LO 1-4605
Jei neatliepia 561-1070
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai: 1002 No. Western Avenue
5214 No. Western Avenue
Valandos pagal susitarimą

Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val ir 6-8 val vak. (išskyrus trečiadienį).
Šeštadienį 12 ir 4 val. popiet.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvius gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-2 val p. p. trečiad. uždaryta

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9601
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave., kampas)
Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penkt. Nuo 3 iki 7 val. p. p. Tik susitarus

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai,
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Užlaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLES IR PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5548

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso telef. RE 5-4410
Rezidencijos telef. GR 6-0617
Valandos: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 1 iki 3 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2652 W. 50th St.
Tel. PROspect 8-1223.
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antrad. ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — iš ar.ksto susitarus

Tel. Ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad., pagal susitarimą

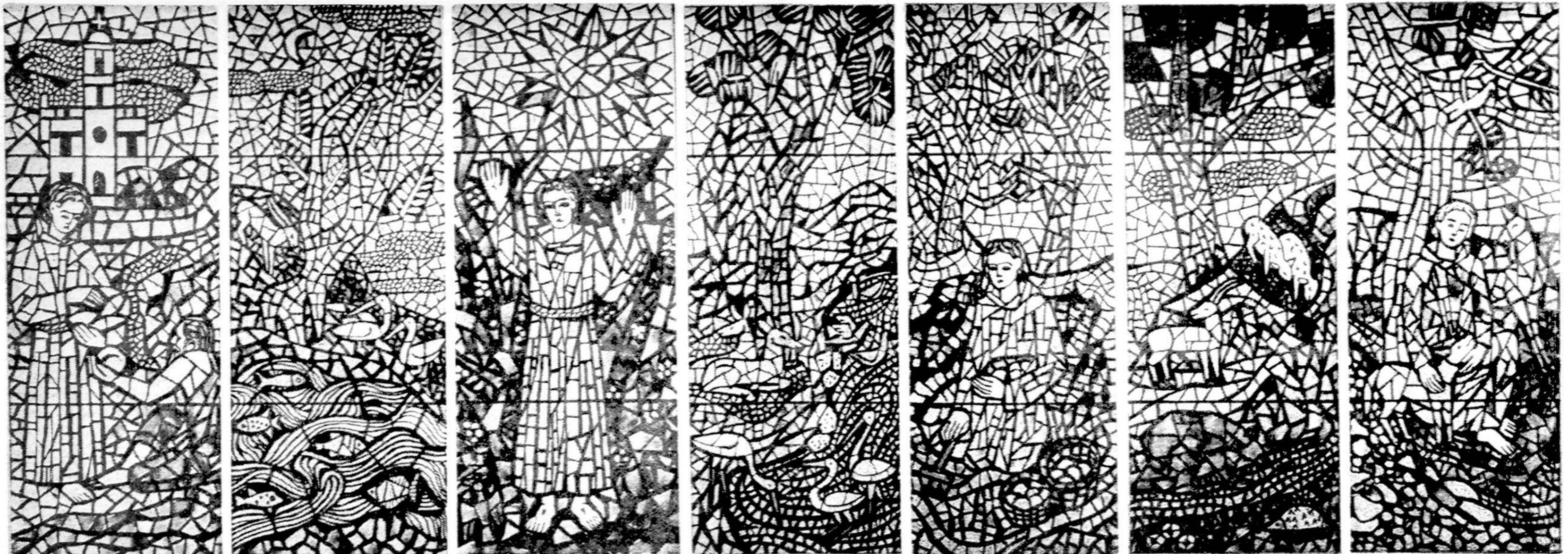
Ofiso tel. 586-3166; namų 636-4850
DR. PETRAS ŽLIŪBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. 2-5 ir 6-8, penktad. 2-5, šeštad. pagal susitarimą

Perskaite "Draugą", duokite jį kitiems.

Okupantų "sumokslinta" bažnyčia Vilniuje.

Adolfo Valeškos eskiziniai vitražų projektai, vaizduojantys epizodus iš švento Pranciškaus gyvenimo, Toronto Prisikėlimo parapijos lietuvių bažnyčiai Kanadoje.

Kur skaldomas stiklas žėruoja saulėmis

Adolfas Valeška tarptautinėje "Who's who" dailėje

Dail. Adolfo Valeškos meninė veikla pastebėta ne vien Amerikoje. Jis įtrauktas į šiais metais Didžiojoje Britanijoje išėjusią *International Who's Who in Art and Antiques*. Jo pavardė taip pat figūroja *Enciclopedia Internazionale Degli Artisti*, amerikiečių *Personalities of the West and Midwest* ir *Community Leaders and Noteworthy Americans*.

Pačiame istoriniame ir komerciniame Chicagos centre — "Magnificent Mile," galima užtikti dail. Valeškos meno studiją. Raštinėje trys skaldyto stiklo langai. Kiekvienas stiklo fragmentas, kaip didžiulis brangakmenis, skleidžiantis gaišią šviesą, patalpai suteikia kartu ir jaukią ir magišką atmosferą. Sienoje dail. Valeškos mozaika "Moteris su karveliais".

Rūsio dirbtuvėje skaldomas storasis stiklas. Dirbtuvė primesta alchemiko laboratorija, kurioje vyksta nedaug kam suprantami eksperimentai. Lentynose įvairiausių spalvų importuoto, storo stiklo gabalai. Ant grindų

žėruoja skeveldros ir spalvotos dulksės. Antrame aukšte atliekami įvairūs techniški darbai — piaustomas ir dažomas stiklas. Čia po ilgo ir atsargaus proceso, plono stiklo lakštai tampa langais. Lipant į trečią aukštą, svečią pasitinka du skeptiški katinai. Čia, užsilipus ant stalažo, piešiami langų kartūnai.

Dail. Valeškos langai iškelia ve po visą Ameriką — El Paso, Seattle, Orlando Florida, Denver, St. Louis, Raleigh Tennessee, Los Angeles, New Yorkas ir kitur. Šiais metais baigti du 33 pėdų frontonai Florsheim krautuvių Monmouth pirkimo centre, Eatontown, New Jersey. Chicagos miesto centro Marshall Fields "Crystal Palace", puošia jo švelniai suderintų spalvų vitražai. Palos Park ligoninės koplyčioje skaldyti stiklo langai pagal Teilhard de Chardin evoliucines idėjas. Beverly Shores Saint Ann of the Dunes bažnytelėje, Šv. Kazimiero bažnyčioje, Gary, Indiana, Chicagos lenkų jėzuitų koplyčioje ir lietuvių liuteronų Tėviškės bažnyčioje skaldyto stiklo langai. Šiuo metu arch. A. Kulpos

perstatomai Toronto Prisikėlimo bažnyčiai ruošiami eskizai ir projektai keturiolikai langų Šv. Pranciškaus gyvenimo ir Kristaus prisikėlimo temomis.

Tegul bus pagarbintas mūsų valdovas už mūsų Sesei Žemę Motiną, kuri mus išlaiko, duoda vaisių, įvairiaspalvių gėlių ir visokių žolelių!

Šv. Pranciškaus "Giesmė Saulei," inspiravo dail. Valeškos eskizus. Juose šv. Pranciškus šelpia elgetą, žuvis vinguiruoja upelyje, pelikanų siluetai. Šv. Pranciškus iškėlęs rankas su Kristaus žaizdomis, už jo vidudienio saulė. Voveraitė medyje, ganosi avės, meška gauda žuvelę, stirnos, kiurkso ežys. Šv. Pranciškus padeda ūkininkams, šv. Pranciškus miške su žveriu-kais.

Dail. Valeškos eskizai vizualinė šv. Pranciškaus gyvenimo poema septyniuose languose. Pranciškus vaizduojamas taip, kaip jį vaizdavo bendralaiškis

dailininkas Giotto, 1267-1337, jauno veido, be barzdos.

Tegul bus pagarbintas mano Valdovas ir visi jo tvėriniai, Ypač Sesuo Saulė, kuri atneša mums dieną ir kartu su ja šviesą, Nuostabiai spindėdama, Aukščiausias, ji mums Tu! (Giesmė Saulei).
A. Pečiūraitė

ČIURLIONIS HARTFORDO UNIVERSITETE

(Atkelta iš 2 pusl.)

Kaip geras pedagogas, prof. Marijošius vis dėlto paliko keltą atvirų klausimų. Kodėl Čiurlionis, gyvendamas romantiškoje Varšuvoje ar scholastiniame Leipzige, visados skubėjo į Druskininkus pas savo motiną. Motina buvo Lietuvon atsikėlusiu Bavarijos vokiečių ainė. Kokią įtaką ji turėjo sūnui? Ar tikrai "blogi lenkai" nuskriaudė "gerą lietuvį", nesuteikdami jam pripažintos premijos? Kur baigiasi istorija, o prasideda legenda?

Prof. Marijošiaus nuomone Čiurlionio muzika neturėtų didelio pasisekimo šių dienų pasaulio muzikos centruose. Kitas reikalas su jo tapyba. Jeigu Pieta buvo atgabenta į New Yorką, Mona Liza į Tokio, kodėl Čiurlionio meno kūriniai negalėtų būti atvežti į Paryžių ar New Yorką? Tai būtų galima padaryti Lietuvos ir išeivijos lietuvių bendromis pastangomis. Su tokiu linkėjimu prof. Marijošius baigė savo idomią kalbą.

Pertraukos metu buvo galima pamatyti gana daug Čiurlionio dailės kūrinių reprodukcijų, o po jos pasiklausyti Čiurlionio muzikos. Prof. Marijošius muzikinių kūrinių neaiškino. Muzikos, girdi, galima klausyti dvejopai: pasyviai, kai klausytojas klausosi, jos nesuprasdamas, ir aktyviai, kai klausytojas ją supranta ir žino pats kūrinių. Kada vėliau publika plojo ne laiku, atrodo, kad klausytojų didžiama priklausė pirmajai grupei... (Būtų gera, kad ir fotografas būtų klausėsis muzikos pasyviai, tikra ta žodžio prasme, t.y. nesimaišęs ant scenos muzikos atlikimo metu).

Čiurlionio 10 preliudų atliko pianistė Aldona Kepalaitė, viešnia iš New Yorko. Kai pianistė, rudens pastelinių spalvų plisuo-

Ona Mikailaitė

SILUMA

Šiluma apipilta, Stebiuosi iš Tavęs, Saulute Motimute, Kad atminci mane Drauge su lapais, Drauge su žolynais, Drauge ir su žeme.

LAUKIAU

Laukiau ir aš — Dėl to taip šiandien gera šnekučiuotis Su kirmėlaite, Pasišiaušusiu ir bairiai skubančia ratu, Su smilga, Vis taip pat, taip pat lingojuančia, Su senos obels šaka, Kadaisė palaužta — atgijusia.

Laukiau ir aš, Ir laukiau. Debesų lėtoj procesijos Kilm drauge.

IEVA

Ir aš norėčiau kaip Adomas su Dievu vaikštinėti vakaro vėsoje po medžiais ir kalbėtis, ir nesivirpinti, jog vakariene aušta...

Ir aš norėčiau skinti obuolius, dalinti juos kupranugariams laukiantiems — visiems dalinti, Iš dykumų atėjusiems...

Vai, kaip pasilgstu rojaus, kai saito man: "Su Dievu"...

SUPRATAU

Tąsyk ji buvo didelė akis, be garso raudanti: žemė toli, dangus aukštai. Tąsyk man jos labai pagaילו, mėlymakės jūros,

neradusios kalbos su artimaisiais.

DRAUGYSTĖ

Ne džiaugsmas Šioj žemėj suriša žmones, O skausmas; Ir tai skausmas, ragautas Iš paskirų taurių.

Kas turi ausis, tesidlauso, O kas akis, Tenegaili ašarų.

KELIONĖ

Ląja Dideliais lašais ir lapais, O aš kišu rudenis Į kišenius Ir keliauju —

Antai, į vakarus Pražuvusių saulėlydžių ieškoti.

PAKELEJ

Parašyta: Jis išėjo ir graudžiai verkė. Tais žodžiais aš tikiu, — tai testamentas, kurio atmesti negaliu.

Kiekvienas gi išeina, kiekvienas gi išėjęs verkia, nesugrįžtamai apsikabinęs pirmą pilką medį pakelėj...

ATODŪSIS

Kaip uždegei klevą, Uždek ir mane Šį audringą rudens, Slapčia pasilenkęs Iš savo liepsnotos ramybės, O Dieve.

DZUKO MALDA

Kaip plonas, plonas kviečio varpos stiebas, Kaip sunkiai, sunkiai svyra jo našta — Ir byra, byra saulės šypsnio vaisius...

Gana! Gana, Dzievuliau mielas! Rieškučios kiauros, Ir širdis maža.

toje suknelėje, atsisėdo prie pianino, priminė tą mistinę moterį iš Čiurlionio paveiklo "Draugystė". Trūko tik čiurlioniškos karūnos ant jos kaštanių plaukų. "Draugystės" moteris laiko rankoje šviesų kamuolį, gal tą dailininko mėgiama saulė. Kepal-

laitė apibėrė klausytojus audringų garsų fajerverkais. Klausant muzikos (aišku, pasyviai!) man atrodė, kad Čiurlionis garsuose buvo dramatiškesnis kaip spalvose. Jo spalvos švelnios, tarsi būtų surinktos iš Lietuvos rudens laukų. (Sakoma, kad Lietuvos

gamta, pasakos ir dainos buvo neišsemiamas aruodas jo kūrybai). O gal tik reprodukcijos taip atrodė, ypač, kad jis vartojo pastelę ir temperą savo originaluose.

(Nukelta į 3 pusl.)

Dailininkas Adolfas Valeška ir jo sukurtas skaldyto stiklo vitražas Alekso Urbos meniškiųjų nuotraukų studijai Chicagoj.

A. Sacharovas — taikos nobelininkas

Penkiasdešimt Nobelio taikos premija gauti kandidatų figūravo sąrašė, kurį sudarė Norvegijos parlamento sukviestas komitetas. Komiteto uždavinys aiškūs ir kategoriškas: paskirti Nobelio taikos premiją (140.000 dolerių). Helsinkio klounados metu Suomijos prezidentas Urho Kekkonen, atrodo, labiausiai krito į akis sovietų magnatams ir amerikiniams proletarams. Rusų disidentų žurnalas "Posev", net mėgino pranašauti, kad taikos premija galinti tekti Suomijos prezidentui už jo konferencinius nuopelnus.

Tačiau premija paskirta Andrijevui Dmitrovičiui Sacharovui, fizikui, vandenilio bombos išradėjui, žinomam sovietų režimo kritikui, narsiam sukilėliui prieš bolševikinę valdymą ir valdymo sistemą. A. Sacharovas 54 metų amžiaus. Jis vedęs, turi vaiku, gyvena kukliame bute Maskvoje, gyvena iš akademiško algos, kurios iki šiol iš jo neatėmė, iš 400 rublių.

Tokios yra biografines ir biopolitines naujienos apie taikos premijos nobelininką. Amerikini spauda noriai atpasakoja ("Time" ir kt.) 1961-ųjų metų A. Sacharovo ginčą su galinguoju tad Nikita Chruščiovu. A. Sacharovas neleido sprogdinti 100 megatonų vandenilio bombos. Spauda noriai sugretina savotišką nepaprastybę — garsų inžinierių Nobelį ir garsų fiziką Sacharovą; tai jų abiejų darbas, talentas ir genijus pagamino bausius destrukcijos inagius. Nobelis — dinamita, Sacharovas — vandenilio bomba.

Ankštas A. Sacharovo butas, bet žmonių čia daug. Atvyksta, nakvoja, išvyksta svečiai. Tai vis prieš režimą nusiteikę asmenys. Jie čia miega virtuvėje, išvieteje, koridoriuje. Tai lyg savo laiku L. Tolstojaus dvare "Jasnaja Poliana", kur, kartais atvykdavo minios "Dievo ieškotojų", utopistų ir fantastų. Jie visi buvo valdžios nemėgiamai, o grafo dvare saulaukdavo globos ir valgydinimo.

Ar teks naujam laureatui vykti į Oslo, priimti premiją, tirti ten žodį? Tai, tuo tarpu, spekuliacijų sfera. Oficialioji sovietų spauda jau tarė savo nuosprendį, kuris, aišku, atskambės ir administracijos sprendimuose: "Taikos premija suteikta A. Sacharovui, remiantis antisovietine politika".

Tuo tarpu šiomis dienomis, lyg įvykius koordinuojant, Danijoje vyko A. Sacharovo liudijimo dienos. Šiam liudijimui vadovavo Danijos Vyriausiojo teismo advokatas Tugerodas. Apie 400 asmenų, jų tarpe ir lietuvių, kalbėjo apie kitąp mašančiųjų persekiojimus Sovietų Sąjungoje, apie tautinių mažumų persekiojimą Sovietų Sąjungoje, apie religinius persekiojimus.

Tenka spėti, kad šiomis investacijoms pagrindas buvo A. Sacharovo laiškas, kurį jis 1974 metais lapkričio 19 dieną adresavo L. Brežnevui ir JAV prezidentui J. Fordui. Siame laiške A. Sacharovas rašė: "Aš kreipiu tamstų dėmesį į naują politinių persekiojimų bangą, kuri pasireiškė mūsų krašte... Sustiprėjo persekiojimai prieš tikinčiuosius, ypač prieš Pabaltijų respublikų katalikus, prieš unitus ir baptytus (Mano pabrūkta, J. G.). Kalėjimuose ir stovyklose kalinėti nėsėtai nusmerktieji Bukovskis, Gluzmanas, Makarenka, Feldmanas, Ogurovas ir daug kitų, apie kuriuos aš rašiau prieš penketą mėnesių, jų tarpe žydai, vokiečiai, ukrainiečiai, lietuviai, armėnai ir kitų tautybių asmenys, kuriuos nutėisė už norą išvykti į užsienį" (Mano pabrūkta, J. G.).

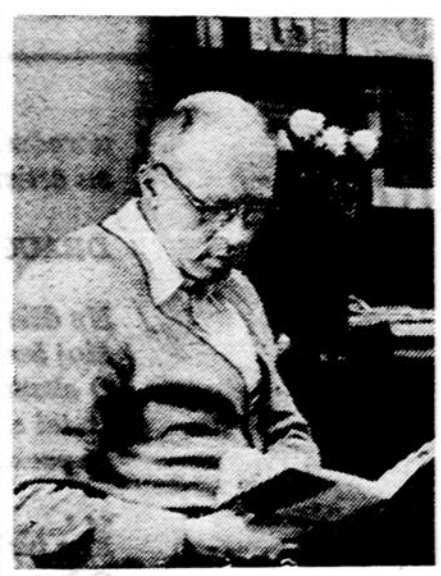
Tad Danijos liudijimo dienos gali tapti naujo tarptautinio tribunolo užuomazga. Tribunolo veikimo sfera: asmens teisčių neigimas Sovietų Sąjungoje.

JURGIS GLIAUDA

1975 metų rusų disidentų žurnalas "Posev" (nr. 2) pristato itin aktyvią A. Sacharovo korespondenciją. Jo aštraus protesto laiška, ginant bendras arba individų asmens teises, adresuoti JT tarybos pirmininkui, JAV prezidentui, L. Brežnevui, "Amnesty International" vadovybei, laisvųjų Vakarų spaudiniams.

Medžiagos protestams netrūksta. A. Sacharovas pateikia areštų, įkalinimų, tardymų detales, datas, vardus. Visa tai rodo, kad Sovietų Sąjungoje jau veikia geras antihumaninių veiksmų registras. Galime, didžiudamiėsi tarti, tolygus mūsų krašto "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikai". Skirtybė tačiau ryški. Mūsų krašte būtinas anonimiškumas. Tai veiklos sąlyga.

Aišku taipgi, kad A. Sacharovas stovi greta žurnalo "Kontirubliu".

Andrius A. Sacharovas, Nobelio Taikos premijos laureatas, savo bute.

Žurnalą pradėjus leisti, jis rašė: "Aš tikiu, kad žurnalas įneš savo dalį į labai svarbų, bendražmonišką procesą, sukuriantį ir formuojantį filosofines, moralines ir etines vertybes, kurių dabar trūksta žmonijai. Šia diena nuviltai ir susirūpinusiai... Žurnale dirba žmonės, kurių svarbioji gyvenimo dalis praėjo socialistiniuose kraštuose. Šių kraštų tikrovė — tai istorinis fenomenas, labai sunkiai Vakaruose suprantamas. Jo (fenomeno) socialinius, ekonominius ir dvasinius bruožus negalima suvokti pro turistinio autobuso langą arba iš oficialios socialistinės spaudos... Deja, aš tegaliu pasvajoti, kad šis žurnalas ne tik Vakaruose, bet ir daugeliui Rytuose būtų pasiekiamas. Bet vis dėlto turėkime viltį!.."

Daug duomenų tvirtina, kad žurnalas prasiveržė pro stropiai saugojamas sienas ir jau skaitomas Sovietų Sąjungos valdose.

Idomus yra pareiškimas apie A. Sacharovą, kurį vokiškam žurnalui "Die Welt" skyrė rašytojas disidentas Vladimiras Voinovičius. "Draugo" skaitytojai neseniai skaitė apie šio rašytojo romaną "Kareivio Čonkino gyvenimas ir nepaprasti nuotykių". V. Voinovičius pramatanciai nuspejo A. Sacharovo Nobelio taikos premijos laimėjimą. Jo pareiškimas priklauso 1975 metų sausniui: "Sacharovas sukūrė bombą, karui pasibaigus, kada jo šalis ką tik kvėpavo fašizmo bausimais ir buvo iliuzijos, kad ši šalis garantuos taiką. Tokias iliuzijas turėjo dargi Solženicinas. Tačiau visa tai, ką Sacharovas dabar nuveikia, niekas jo vietoje neįstengtų nuveikti. Jis asmeniškai daug kuo rizikuoja ir tikrai kovoja dėl taikos, Aš nežinau iki kur siekia jo moksliskumas, bet aš neturiu nė mažiausios abejonės, kad jis yra žmogus didžiulis. Jeigu jis gaus Nobelio taikos premiją, tai bus milžiniška atspara kitaip mašantiems Sovietų Sąjungoje..."

V. Voinovičius ne tik išpranašavo premijos gavimą, bet nusa-

kė ir taikos premijos paskyrimo A. Sacharovui humanistines tendencijas, politinę tokio paskyrimo reikšmę, laisvųjų gynimo kovos perspektyvas.

Daugelio essays autorius (beveik visi jo raštai gaunami ir vertimuose angļu kalba) A. Sacharovas užsieniuose laikomas artėjančiu ir socialdemokratijos orientyru. Šitaip laisvajam užsieniui parankiau suprastinti Sacharovo gana komplikuoatą politinį ir idėjinį veidą, jo priklausomybę quasi vakarietiškoms teorijoms. Disidentų spauda taip lengvai nesitvarko su plačia jo raštų medžiaga. Iš jo veikalų "Mintys apie pažangą, taikų bendradarbiavimą ir intelektualinę laisvę", iš jo netrukus JAV pasirodysiančio veikalų "Mano kraštas ir pasaulis", iš jo poleminių pastabų, kurių apstu Sovietų Sąjungoje ir laisvuose užsieniuose, A. Sacharovas, visu pirma kovotojas prieš totalitarizmą.

Daug disidentų vadų įvairiai interpretuoja kovos metodus. Visi be išimties vengia kalbėti ir bijo priminti revoliucinių metodų neišvengiamumą. Rusų disidentai nori kovoti su totalitarizmu... taikingai. Totalitarizmas paklus neišvengiamam evoliucijos diktatui.

Totalitarizmas pakis į naują, dar nesuvokiama savo formomis, liberalesnę santvarką. Todėl atsirado idomus metodų skirtybės nusakymas: pagal laikrodžio rodyklę ir prieš laikrodžio rodyklę. Totalitarizmo kitimo pagal laikrodžio rodyklę pirmasis etapas bus "komunizmas su žmogaus veidu". Tad —sovietinė santvarka turės vykdomąjį aparatą, kurie bus žmonės! Kitaip tariant: sovietinė santvarka su asmens laisvių respektu. Tai bus ir kitų tolesnių liberalistinių kitimų bazė.

Sovietinės santvarkos reformuotojai "prieš laikrodžio rodyklę", atmeta reformuotojų teorijas, keisti režimą "pagal laikrodžio rodyklę". Jų neabejotinas vadas yra A. Solženicinas. Atmeta todėl, nes čia per daug utopizmo, įveltas net religiniai-moraliniai "atgailos" momentas, figūruoja neaiškios, personaliai įvairuojančios "gyventi ne pagal melą" teorijos, etc.

Mums, lietuviams, neabejotiniems gyvenimo praktikams, ir A. Sacharovo teorijoje "komunizmas su žmogaus veidu" atsišaukia utopija, savotiškas žaismas viltimis, net "kabinetiškumu". Rusus disidentus, gal būt, masinė pilnas, besąlyginis, atviras SSSR konstitucijos įgyvendinimas. Ši, Stalino paskelbta ir Maksimo Gorkio parašytoji konstitucija, jos paragrafų tūryje, paskankamai liberališka, humaniška, masinanti. Bet ir kapitalistinių kraštų konstitucijos niekad prievartos neadoruoja. Atrodo, tokių konstitucijų disidentai nemėgina statyti savo krašto tvarkymo rėmuose. Bet esminis SSSR konstitucijos "konstitutingumas" aiškiai paremtas klasės primatumu. Rusų disidentai dažnai kaktomis laužo sieną, nepastebėdami, kad geriausiai tvarkytis didžiajam konglomeratui pagal Didžiosios Britanijos "nesamą konstituciją".

Šis šuolis į šoną reikalauja A. Sacharovo esminei veiklai nusakyti: jis propaguoja rafinuotą, altaruistišką, puikų liberalumą SSSR esamos konstitucijos rėmuose. Nobelio taikos premijos skyrimo komitetas taip apibūdino savo nuosprendį: "A. Sacharovas tvirtai tiki į žmonių brolybę, į tikrą bendradarbiavimą, kas yra vienintelis kelias apsaugoti žmonių. Būdamas branduolinis fizikas, jis turi specialią įžvalgą ir atsakomybę, įgalinančias jį kalbėti prieš pavojus, kurie slėpi šalių apsiginklavimų lenktynėse..."

Žurnalas "Time" pastebi: "Sovietų vandenilio bombos tėvas pavirto neatlaidžiu kovotoju dėl

James Ensor (belgas, 1860-1949)

Intriga (Antverpeno Karališkasis muziejus)

„Antras kaimas“ ruošiasi gastrolėm

Užtikęs laikraščiuose, kad Antras kaimas netrukus gastroliuos Toronte, užkalbinau Jaunimo centre su visu pulku antrakaimiečių besisukinėjantį prieaukštą Algirdą Titą Antanaitį, pirmiausia užklaudamas dėl informacijos tikslo.

— Taip, lapkričio 8 dieną atliksime programą Anapilio parapijos metiniame baliuje. Beje, savaitę prieš tai, šeštadienį, lapkričio 1 d. vakare tą pačią programą (gal kiek praplėstą) suvaidinsime ir Chicagoje, Playhouse salėje...

— Apie tai neteko gir...

— Nes nesigarsiname. Kadangi visi dalykai Chicagoje jau matyti, Programa sudaryta iš škių, vaidintų kelerių paskutiniųjų metų programose. Žinoma, didelė jų dalis yra nauji ir bent pusei mūsų vaidintojų, nes, kaip žinote, jų sąstatas nuolat keičiasi. Torontiečiams, tai viskas bus nauja...

Romas Stakauskas: Toronte Antras kaimas buvo prieš kokią dešimtį metų. Taigi, dar originalioji grupė, iš kurios tik aš

vienas šiandien tesu likęs... Tada jie mus tikrai gražiai priėmė.

Eugenijus Būtenas: Ir dabar į Torontą važiuojame pilnu sąstata: Jūratė Jakštytė, Vaigalė Kavaliūnaitė, Gailė Mačiulytė, Juozas Aleksūnas ir, žinoma, aš su Romu. Taipgi ir Vincas Lukša, kuris tvarkys šviesas ir garso efektus. Iš tenyškėčių kvietėjų itin nuosirdžiai mums rūpinasi Gediminas Kurpis.

Gailė Mačiulytė: Buvau syki Toronte, Gražus miestas. Nežinau, ar daug ką teks matyti šį kartą.

Vaigalė Kavaliūnaitė: Tai mano pirmosios "tarptautinės" gastrolės. Bus tikrai idomu susipažinti su Kanados lietuviais. Jūratė Jakštytė: Į kitą valstybę gastroliuoti tai aš pirmą kartą. Turiu gerą draugę ten, Toronte.

— Minėjote, kad programa sudaryta iš ankstyvesniais metais čia statytų vaidelių: kurie iš jų kam labiau patinka? J. Jakštytė: Man tai tikrai gerai praeina "Kryžiažodis"...

branduolinio nusiginklavimo ir dėl SSSR demokratizacijos".

Siame tvirtinime yra tiesos ir paradoksalo. Branduolinės vandenilio bombos, kurių autorius ir "tėvas" yra A. Sacharovas, sukrautos sovietinėse saugyklose. Tų bombų šešelyje L. Brežnevas pajėgia atgabenti į Helsinkio "Finlandijos" rūmus JAV prezidentą ir kartu su juo 34 europinius lilitutus. Vandenilio bomba yra jėga ir diktatas. Tuo tarpu tu bombų "tėvas" (pasak "Time") pats pavirto laisvės siekių bomba ir savo nauja, branduolinės fizikos formulėje nežinoma energija sprogdina geopoliti-

nį milžiną, kuris savo galybę remia branduolinės energijos formulėmis!

A. Sacharovo ir A. Solženicino avangardo dalyvis, rašytojas V. Maksimovas, reziduojąs Paryžiuje, ir iš ten redaguoja "Kontinento" žurnalą, pasakė: "Laikmečių teisme mums atleis viską, išskyrus apmaudo ir beviltiškumo nuodėmes".

Apmaudo ir beviltiškumo tuo tarpu rusų disidentų judėjime nematyti. Ši nobelinė premija jiems suteiks daugiau giedrių vilčių laimėti. Laimėti kada nors, tolimoje laikmečių perspektyvoje.

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

IŠ BOSTONO IR NEW YORKO

Išvyksta LAPKRIČIO 21 — grįžta LAPKRIČIO 29 (Leningradas, Vilnius, Kaunas)

KAINA TIK — \$676.00

Paskutinė šių metų grupė išvyksta GRUODŽIO 19 ir grįžta SAUSIO 3, 1976. Kaina — \$984.00

(Leningradas, Vilnius, Riga, Maskva, Helsinkis)

Prie šių grupių galima jungtis iš kitų miestų su papildomu mokesčiu.

Registruokitės iš anksto — vietų skaičius yra ribotas.

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway, P.O. Box 116

So. Boston, Mass. 02127

Tel. (617) 268-8764

Savininkė: ALDONA ADOMONIENE

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir taisymas
2646 W. 69th Street Tel. RE 7-1941

PODAROGIFTS, INC.
DABAR KAIP TIK LAIKAS SIŪSTI DOVANAS
KALĖDOMS
savo giminėms Lietuvoje ir USSR.
MOTOCIKLUS, ŠALDYTVUVUS, SKALBIMO MAŠINAS, TELEVIZIJOS APARATUS, FOTO KAMERAS, SIUVAMAS MAŠINAS.
Taip pat drabužius, medžiagas, kailinius, rankinius laikrodžius ir maisto produktus
Didžiulis Automobilių Pasirinkimas, pavyzdžiui:
MOSKVIČ 412 IE
MOSKVIČ 427 IE — Station Wagon
ZHIGULI VAZ 2101
ZHIGULI VAZ 2102 — Station Wagon
ZHIGULI VAZ 2103
ZAPOROZHETS 968 AE
PODAROGIFTS, INC. yra VIENINTELE firma Amerikoje, siunčianti DOVANINIUS CERTIFIKATUS per VNESHPOSYLTORGA be jokių tarpininkų, bankų, etc.
PODAROGIFTS, INC. yra VIENINTELE firma Amerikoje, pateikianti persiuntimo įrodymus, atitinkančius jos susitarimą su VNESHPOSYLTORGU.
Klijentų patogumui užsakymus priima šios su mumis bendradarbiaujančios firmos:
Cosmos Parcels Express Corp., 488 Madison Ave., New York, N.Y. 10022
Package Express and Travel Agency, 1776 B'way, New York, N.Y. 10019
Globe Parcel Service, Inc. 723 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106
arba mūsų pagrindinė kontora:
PODAROGIFTS, INC.
240 FIFTH AVE. (tarp 27 ir 28 g-rės), NEW YORK, N. Y. 10001 — TEL.: (212) 685-4587
Atidaryta šeštadieniais iki 5 P.M.

R. Stakauskas: Iš tiesų, tai "Aimez-vous Camus?" geriausiai praeina. Ten galiu pasireikšti kaip individas, be inhibicijų... Man iš viso patinka neaiškius tipus vaidinti... Pavyzdžiui, kad ir "Kriminalinis romansas", kuriame su Gaile...

J. Aleksūnas: "Aimez-vous ir man patinka, tik gaila, kad jo Toronte nevaidsinsime, nes reikės programą kiek trumpinti. Mėgstu ir "Medžiotoją", kurį čia ką tik vaidinome lietuviškoje televizijos programoje.

G. Mačiulytė: Mane visada prajuokina "Pas daktarą" ir "Pasisvečiavimas"... Ir, žinoma, "Laimingi broliai".

E. Būtenas: "Laimingų brolių" čia jau nebeminėk. Tur būt, nė vieno skito mes taip ilgai ir sunkiai nerepetavome...

— Atrodo, kad į gastroles vykstate su pakilia nuotaika... Ko pageidautumėt iš tenyškėčių žiūrovų?

R. Stakauskas: Senovės laikais už satyrą valdovai galvas kapodavo. Norėtumėm, kad žiūrovai namie paliktų mūsų kirvius, nes galvos mums dar gali būti reikalingos...

A. T. Antanaitis: Norėtumėm, kad iš mūsų perdaug nesitiktėtų nė moralistinių pamokų, nė "virsūnių" vaidyboje. Niekada nepretendavome nė į kažkokius aktorius, nei į minties gelmes škiuose. Mūsų didžiausias tikslas — žiūrovą pralinksminti, jį gerai nuteikti, priversti jį minutė užmiršti gyvenimo pilkumą. Šito nuosirdžiai sieksime ir Toronte. Džiaugsimės, jeigu pavyks ir... Turės pavykti! Teatsineša žiūrovai šventadienio nuotaiką!

kor.

Kultūrinė kronika

M. K. Ciurlionis

N. Dmitrijevičio medžio raižinys

Ciurlionio vakaras Jaunimo centro kavinėje, Chicago, įvyksta šiandien (spalio 25 d.) 8 val. vak. Multi media formoje bus pateikta kelių ekranuose Ciurlionio tapybos ciklo ir temų suvestinė, visa tai siejant su kosminės muzikos palyda ir astronautinio amžiaus analogijomis. Šio pobūdžio Ciurlionio skaita programa yra kūrybiškai parengta Teresės ir Jono Bogtų. Visi kviečiami.

VELINIŲ NUOTAIKŲ KULTŪRINĖ VAKARONĖ

Chicago Jaunimo centro kavinės kultūrinė vakaronė ateinančią penktadienį (spalio 31 d.) yra skirta žvilgsniui į lietuvių tautosakoje žymią vietą užimančias raudas. Kazys Bradūnas kalbės apie raudų turinį ir formą, apie jų atoliejį mūsų rašytinėje literatūroje, apie lig šiol Lietuvoje dar praktikuojamą kolektyvinį giedojimą šermenyse, visa tai iliustruojant žodiniiais tekstais ir garšiniiais įrašymais. Vakaronės pradžia 7 val. 30 min. vak. Vakaronės tema prasmingai parinkta Vėlinių išvakarėms.

RADAUSKO EILERASČIAI AMERIKIEČIŲ POEZIJOS ŽURNALE

Šešis kartus metuose išeinantis poezijos žurnalas "The American Poetry Review" šių metų gegužės mėnesio numerį išspausdino ir du Henriko Radausko eilėraščių, anglų kalbon išverstus Jono Zdanio. Išversti du dviposmiai eilėraščiai: "Krautuvėlės pardavėja" ir "Peizažas". Pastarasis vertime skamba štai kaip:

LANDSCAPE

In the dense blue Italian heavens
Two trees rolling like wheels,
And glassy and slippery winds ring
Around the trees, singing green.
The landscape rolls downhill to the river.
The sky and the sun spatter to the sides.
While in the leaves, a small sunray,
Yellow like a chicken chirps.

Prie vertimų žurnale pridėta taipgi trumpa informacija apie Henriką Radauską, kaip žymų lietuviškosios išėjovos poetą, pasitraukusį nuo rusų invazijos į laisvuosius Vakarus. Čia minimo žurnalo adresas toks: The American Poetry Review, Depts. S, 401 South Beoad St., Phila., Pa. 19147. Metinė prenumerata — 5,00 dol., dvejiems metams — 9,00 dol., trejiems metams — 13,00 dol.

ARVYDO ALGMINO PARODA CIURLIONIO GALERIJOJE

Čikagiečiams bus įdomi naujiena kita penktadienį (spalio 31 d.) 7 val. vak. Ciurlionio galerijoje atidaroma dail. Arvydo Algmino tapybos paroda. Jaunasis dailininkas šiuo metu tapyba ir piešimą dėsto American Academy of Art. Tai pirmoji jo individuali paroda lietuviškoje aplinkoje. Šiaip anksčiau jo darbai buvo išstatyti McCormick Place-On-The-Lake ir DePaul universiteto galerijose, Chicagoje.

Lapkričio 1 ir 2 d. paroda atdara nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak. Lapkričio 7 d. (penktadienį) paroda atdara nuo 7 val. vak. iki 9 val. vak. Lapkričio 8 ir 9 d. (šeštadienį ir sekmadienį) vėl nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak.

VYK M. VALANČIAUS AKADEMINIS MINĖJIMAS IR PARODA CHICAGOJE

Vysk. Motiejaus Valančiaus šimto metų mirties sukakties baigminį minėjimą ruošia Lituanistikos institutas lapkričio 16 d. Jaunimo centre, Chicagoje. Bus dvi akademinės paskaitos, kurių vieną skaitys specialiai šiam reikalui iš Philadelphiajos atvykęs prof. dr. Vincas Maciūnas, antrąją — žinomas istorikas Vincas Trumpa iš Washingtono. Tuo pačiu metu Jaunimo centre vyks M. Valančiaus raštų bei darbų paroda, kuriai eksponatus pateiks red. Br. Kviklys.

Labai galimas dalykas, kad minėjimo metu bus pristatyta mūsų skaitančiajai visuomenei nauja knyga apie vyskupą M. Valančių, kurios spaudos darbai jau vykdomi Morkūno spaustuvelyje. Minėjimą rengia specialus komitetas, dr. Jono Puzino vadovaujamas, talkina Akademinio skautų sąjūdžio Chicago skyrius.

DR. S. ALIŪNO HUMORISTINĖ POEZIJA

Mus pačius ir gyvas šių dienų visuomenines ir kultūrinės aktualijas liečiantis įlinksmų eilėraščių dr. S. Aliūno rinkinys "Alijočiaus lapai" šiuo metu jau yra atspausdintas "Draugo" spaustuvelyje, baigiamas įristi ir netrukus bus atiduotas skaitytojams. Rinkinį skautų sąjūdžio Chicago skyrius klubas.

VIKTORO PETRAVICIAUS IR IRENOŠ SIMKIENĖS PARODA TORONTE

Šių dviejų čikagiečių dailininkų paroda šį savaitgalį (spalio 25-26 d.) vyks Toronto Lietuvių namuose — Gedimino pilies menėje, Kanadoje. Abudu dailininkai išstato savo naujausius grafikos darbus. Viktoras Petravicius Torontan nuvežė 33 paveikslus, o Irena Šimkienė — 16.

AMERIKOS LENKŲ BIBLIOGRAFIJA

JAV lenkų muziejus išleido klasifikuotą Amerikos lenkų bibliografiją, kurią paruošė J. W. Zurawski. Sužymėta 1700 knygų, žurnalų, tezių, disertacijų ir kitų leidinių anglų kalba. Leidinys sudarytas aplankius žymesnius universitetus ir bibliotekas, pavadinimas: "Polish American History and Culture" a Classified Bibliography".

Arvydas Algminas

Iš dailininko darbų parodos, atidaromos spalio 31 dieną Ciurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje

Nauji leidiniai

• **AIDAI**, 1975 m. rugsėjo mėn. Nr. 7. Mėnesinis kultūros žurnalas. Redaguoja dr. Juozas Girnius, 27 Juliette St., Boston, Mass. 02122. Leidžia lietuvių pranciškonai. Leidėjų atstovas žurnalo reikalams — kun. dr. Leonardas Andriekus, O.F.M. Administruoja T. Benvenutas Ramanaukas, O.F.M., 361 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11-207. Žurnalo metinė prenumerata 12,00 dol.

Naujas numeris pradeda Antano Maceinis straipsniu "Nuo nihilizmo į Kristų". Straipsnis parašytas Vl. Solovjovo 75-šioms mirties metinėms. Poezijos puslapis skirtas naujiems Vlodo Šlaito eilėraščių ir poeto šių dienų nuotraukai. Apie lietuvių valstiečio Mažojoje Lietuvoje ikonografiją rašo dr. P. Reklaitis. Minima taipgi 20 metų sukaktis nuo dailininko Petro Kiaulėno mirties. Apie dailininką ir jo kūrybą rašo dail. Pranas Lapė. Šmaikščią apybraižą skaitytojui pateikia Pranas Dom. Girdžius. Duodama intriguojanti ištrauka iš kardinolo Mindszenty atsiminimų (išvertė Alina Skrupskelienė). 1863 metų sukilimą ir dvasiškiją liečia Juozo Vaišnoros, MIC, straipsnis, kurio čia dar tik pradžia.

Apžvalginėje žurnalo dalyje šios temos: Po Helsinkio konferencijos (J. Jojėlis); X-tasis gydytojų suvažiavimas (V. Šaulys);

recenzuojama K. Bielinio atsiminimų III tomas (Alausius); Nijolės Jankutės "Nuo devyntų iki pirmos" (G. Ivaškienė) ir Eine Dokumentation: Deutsche in Litauen nach 1945 (M.G. Slavėnienė). Duodama smulki ir plati kultūrinio — visuomeninio gyvenimo kronika.

Žurnalo numeris gausiai papuoštas Petro Kiaulėno tapybos darbų nuotraukomis.

• **TECHNIKOS ŽODIS**, 1975 m. liepos — rugsėjo mėn. Nr.3. Leidžia Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Chicago skyriaus Technikinės spaudos sekcija. Vyr. Redaktorius — V. Jautokas, 5859 S. Whipple St., Chicago, Ill. 60629. Tech. redaktorius — J. Slabokas. Administruoja J. Sakalas, 7025 S. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629. Prenumerata 6,00 dol. metams, studentams — 2,00 dol.

Apie vandens atgaivinimą Baltijos jūroje rašo dr. P.A. Mažeika. Duodama plati technikinė apžvalga, tešiamas technikos žodynas, aptariama A. Radžiaus astronominė poezija, akylai re-

Ciurlionis Hartforde

(Atkelta iš 3 pusl.)

Hartt kolegijos amerikiečių studentų styginis kvartetas atliko keturis Ciurlionio kūrinius. Šie "pasyviai ausiai" skambėjo lyriškai, svajingai ir romantiškai. O kad Ciurlionis buvo romantikas, įrodė dr. Goštautas, paskaitęs Ciurlionio meilės laiškus savo būsimai žmonai Sofijai Kvmantaitei. Studentės amerikietės buvo publikos šiltai sutiktos. Jeigu prof. Marijošius mėgins jų grojimą įvertinti mažiau kaip "A", gali susilaukti tokio priekaišto: "Bet, Profesoriau, mums klausytojai daugiausia ploio!"...

Baigiant reportažą, norisi pridėti dar ir savąjį graši. Nėra garantijos, kad Ciurlionio paveikslai bus atgabenti į Paryžių ar New Yorką. O jeigu taip būtų, kiek amerikiečių važiuotų į New Yorką jų pamatyti? Jeigu Ciurlionis, kartojant Z. Dapkienės žodžius, "atidarė mums duris į pasaulį", kodėl mes negalėjome jam atidaryti duris bent platesnei Hartfordo visuomenei?

Sąlygos buvo idealios. Minėjimas vyko reprezentacinėje vietoje: Hartfordo universiteto Millard auditorijoje, nemokamai išrūpintoje prof. Marijošiaus pastangomis. Abudu prelegentai, Amerikos universitetų dėstytojai, būtų savo kalbas pasakę angliškai ne blogiau kaip lietuviškai. Dalį muzikinės programos atliko amerikietės studentės. Lietuviška publika nebūtų buvusi nuskrįdusi, nes joje nebuvo nesurprantanti angliškai.

Ar būtų kas amerikiečių atvykę? Kodėl ne? Lietuvių kilmės amerikiečiai, kurie nesupranta lietuviškai, vengia lietuviškų parengimų. O tokių daug. Kiekvienas lietuvis turi bent kelis amerikiečius draugus iš darbovietių ar kaimynystės, kuriems labai norėtų parodyti ką nors tikrai lietuviško ir kultūringo.

Pagaliau, Hartfordo miesto burmistras ir kiti aukštieji pareigūnai daugybę kartų apskurusia-

gistrojami lietuvių technikinėje literatūroje, teikiama plati inžinierių ir architektų veiklos kronika.

• **THE MARIAN**, October 1975. Penkis kartus metuose išeinantis religinės minties žurnalas, leidžiamas anglų kalba. Leidžia Marijonų vienuolija. Redaguoja kun. P. Činikas, MIC. Redakcijos ir administracijos adresas: 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 2,00 dol.

me lietuvių klube "gerėjosi" vaikų atliekama programa, paskaitinta kugelio, dešrų ir kopūstų kvapai. Ar jie neužsitarnavo matyti šį tą geresnio, gražesnio ir kultūringesnio? Gal būtų dalyvavusi ir gubernatorė Ella Grasso, pas kurią lietuvių delegacija brausis pro duris Vasario 16-sios išvakarėse.

Sakoma, kad Ciurlionis buvęs neturtingas, be pretenzijų, draugiškas ir labai kuklus. Tai savybės, kurias genijai dažniausiai turi. Bet ne visos tos dorybės bū-

tinios, rodant genijų kūrybą pasauliui. Kai norime būti vis kuklučiai, tai didesni planai taip ir lieka neįgyvendinti.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS

Daug sutaupysite perkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progal. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmadienį ir ketvirtadienį, vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. PProspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS NAUJOS — NAUDOTOS Nuomoja, Parduoda, Taiso Virš 50 metų patikimas jums aptarnavimas
5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 581-4111

KALĖDINĖS DOVANOS

Tik per Angliją, greičiau, pigiau, geriau. Siūlome aukštos kokybės dovanų siuntinį, kuris bus naudingas kiekvienai šeimai Lietuvoje.

KALEDINIS 1975

3 metrai puiki vilnonė angliška medžiaga eilutei, 2,75 m. stora crimplene medžiaga moteriškam kostiumėliui, arba moteriškam paltui, vyriški nailoniniai marškiniai, arba bliuskutė, vyriškas arba moteriškas labai geros rūšies megztinis, 1 vilnonė gėlėta skarelė, 2 gėlėtos nailoninės skarelės, 2 p. vyriškų arba moteriškų vilnonių, arba nailoninių kojinių, 1,80 m. crimplene medžiaga suknelėi, arba 1 sv. vilnonių mezgimui siūlų, 1 sv. šokoladinių saldainių dėžė, 20 anglišku cigarečių. Kaina su įskaičiuotu muitu ir visomis persiuntimo išlaidomis. \$160,00

Paruošiami specialius maisto siuntinius 1975. Kaina su muitu ir persiuntimo išlaidomis. \$50,00
Tam, kas pageidauja pats sudaryti siuntinį, siūlome šiuos dalykus:

- 3 m. labai gera angliška kostiuminė medžiaga. \$45,00
- Stora su ornamentais crimplene medžiaga 1 m. \$ 7,00
- Crimplene medžiaga suknelėim 1 m. \$ 6,50
- Nailoninis kailis moteriškam paltui. \$33,00
- Dirbtinis mink moteriškam paltui. \$54,00
- Vilnonė žieminiam paltui medžiaga. \$38,00
- Vilnonė gėlėta skarelė. \$ 8,00
- Komplektas moteriškų nailoninių apatinių \$10,00
- Perukai, įvairių spalvų. \$30,00
- Nailoniniai marškiniai. \$ 9,00
- Vilnoniai arba Acryleno nertiniai. \$19,00
- Lietsargiai Telescopic. \$10,00

Šitos kainos yra su įskaičiuotu sovietiniu muitu. Reikia pridėti tik persiuntimo išlaidas. \$17,00

Primame užsakyti: auto mašinų, motociklų, dviračių, televizijos aparatų, šaldytuvų ir kt. Persiunčiame pinigų dėl tokių prekių, kurias negalima iš čia pasiųsti.

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus prekėmis arba pinigais į Lietuvą arba kitas šalis.

BALTIC STORES LTD.

(Z. Juras)
421 Hackney Road
London, E.2. England
Telef. 01 739 8734 arba 01 460 2592

Hot Springs is fun for everyone

Let us tell you about our mountainside swimming pools, golf courses, three lakes, tennis, social programs, dining and dancing. Let us tell you about our private bathhouse where you'll find those world-famous Hot Springs thermal waters. And let us tell you about our special summer rates.

CHICAGO OFFICE 325-0622

Area attractions include I.Q. Zoo (training of performing animals), a diamond mine, unique pottery works and some of the best fishing in the world.

Ask us! #917

Name _____
Address _____
City _____ State _____ Zip _____
Arlington HOTEL/BATHS
HOT SPRINGS NATIONAL PARK, ARKANSAS

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą.

Mes norėtum būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$40,000.00

Frank Zagorski, President

4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470

5 1/4 %

All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

7 1/2 %

4 Years Savings Certificates Minimum \$5,000.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS: SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trešd. uždaryta
ANTRAD. IR PENKTAD. — 9 v. ryto iki 5 v. vak.
PIRMAD. IR KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 8 v. v.

7 3/4 %

Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000

6 1/2 %

Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000

5 1/4 %

Mokamas už investavimo sąskaites

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5938

MOTERŲ METŲ MARIJOS MENIUO

Sv. Marijos vardas lietuvių tarpe beveik visuotinis yra gerbiamas. Galima džiaugtis ir didžiulis mūsų poetais, muzikais, menininkais, kad jie savo genijaus tiek pašventė Marijos garbei, jog lietuvių šventovės puošia jų kūriniai, sukurtos giesmės yra nemokėsnės už didžiųjų tautų genijų kūrinius.

Dauguma mūsų esame auge šeimose, kuriose jų nariai visi kartu spalio mėnesį kasdien kalbėdavo rožinį. Ne koks žemesnis autoritetas, o per eilę šimtmečių beveik kiekvienas popiežius ir dabartinis Paulius VI šiai temai skirtais viešais dokumentais vis primena ir ragina sekti tradicija spalio mėnesį garbinti Mariją rožinio malda. Mums žemesniems beveik nedera tuos raginimus kartoti.

Lietuvių informacijai tik pakartosiu, kas buvo anksčiau jau rašyta, vieną mūsų laiko nesuimportavimą. Dar vykstant Vatikano II susirinkimui ir tuoj po jo buvo vienas kitas įvykis, kad jaunuoju kunigas savo pažangumo nuotakas bandė parodyti tuo, kad viešai metė į šalį rožinį, skelbė, kad tai jau atgyvenusi malda. Tai buvo tik nesuimportavimai, įvykė, reikalo kaip dera ne neištyrus, ne nesupratęs. Tiesa, kad Vatikano II susirinkime buvo primintas ne vieno anksčiau kelto rožinio atleidų sąlygų klausimas.

Dar prieš susirinkimą ir aš esu rašęs atatinamai Kongregacijai šiuo reikalu, kalbėdamas apie tikinčiųjų komunistų kalėjimuose, vergų stovyklose, kur kaliniai negalėjo turėti rožinio. Susirinkime šis klausimas ilgą laiką nebuvo reikalingas, jis buvo visų priimtas. Dabar, kad įgijus už rožinio malda atleidus, nėra skirtumo, ar ta malda kalbama turint rožinį, ar be jo. Palaimintas rožinis lieka tik įrankis pasigelbėti, kad maldoje nesuklystum, o ne atleidus išgyti. Po Vatikano II susirinkimo nauju bendru patvarkymu atleidai skiriamai malda, geriems darbams, o ne daiktams. Taigi ne rožinio malda panaikinta ar nuvertinta, o tos maldos pagelbinė priemonė ir lieka tik priemonė be ypatingų privilegijų.

Zmogaus krikščioniškas tobulumas

Kalbant apie Sv. Mariją, jos asmuo yra per daug turiningas, kad jos garbei skirtas meniuo mums primintų tik malda. Kas praktikuoja mąstymą, tu dviejų gegužės ir spalio mėnesių kiekvienai dienai gali rasti gražių prasmingų temų Marijos asmenyje. Kad mums nesiseka savyje nukopijuoti Mariją, tai todėl, kad kiekvienas žmogus yra tiek atskiras individas, kad ir amžnieji, mums visiems bendri žmogaus klausimai lieka kiekvienam individui atskirai jo klausimais.

Antai, kalbant apie žmogaus krikščionišką tobulumą, jo niekad neįgyvendinsime taip, kad kieno nors pasiektas savaime perėtų ir kitiems žmonėms. Net tėvai natūraliu keliu gali perduoti savo vaikams daug fizinį ir

VYSK. V. BRIZGYS

psichinių savybių, oet vaikai nepaveldi automatiškai savo tėvų ne mokslo, ne jų pasiektų sielos dorybių. Vaikai šių dalykų tiek įsigis, kiek patys pasistengs. Tuo labiau, nors būtume ir karščiau Marijos garbintojai, jos dorybių nepasieksime be savo pastangų. Dorybės net malda neišprašomos, jos įgyjamos ilgo laiko stropiu, nuolat kartojamu jų praktikavimu.

Idealus pavyzdys moterims

Nors Marija yra reikšminga mums visiems, tai vis tiek ji yra moteris savo prigimtimi, charakteriu, dorybių pasireiškimo būdu. Ji gyveno seniai, prieš 19 šimtmečių, labai skirtingose nuo mūsų laiko tradicijose ir dvasios sąlygose. O vis tiek ir šiandien daugeliu atžvilgiu ji yra idealus pavyzdys kiekvienam žmogui, o ypač moterim.

Tėmiant mūsų laiko tendencijas ir jų reikšimosi būdus, atrodo, kad kalbose ir veikloje mo-

teris išlaisvinimo tema neišvengiama nesuimportavimų. Daugiau negu verta, o būtina prisiminti, kad ir šiandien yra kraštų ir tautų, kur moteris pagristai šaukiasi išlaisvinama. Būtų net per daug imtis išskaičiuoti tas visas šalis ir jų papročius, turėtume apkalbėti visą Aziją, Afriką, Pietų Ameriką, salynus, Europos Rusiją. Ne praelyje, o šiandien yra kraštų ir tautų, kur moteris, kol netekėjusi yra tėvo (ne motinos) tikra vergė, beteisais daiktas, kaip to tėvo gyvuliai ar daiktai. Atiduota vyrui (niekas jos neklausia, ar ji su tuo sutinka), ji tampa tokia pat beteisė nuosavybė vyro, kurio prieš tai gal niekad nematė, ne tik kad nesutiko už jo tekėti. Ar nėra ko kalbėti apie moters darbus SSSR? Tačiau ne retais atvejais moters išlaisvinimo žodžiu suprantama visai kas kita. Kalbama apie moters lygybę su vyru, laisvę nuo natūralios ir krikščioniškos etikos reikalavimų. Vyro ir moters teisės seka iš pareigų.

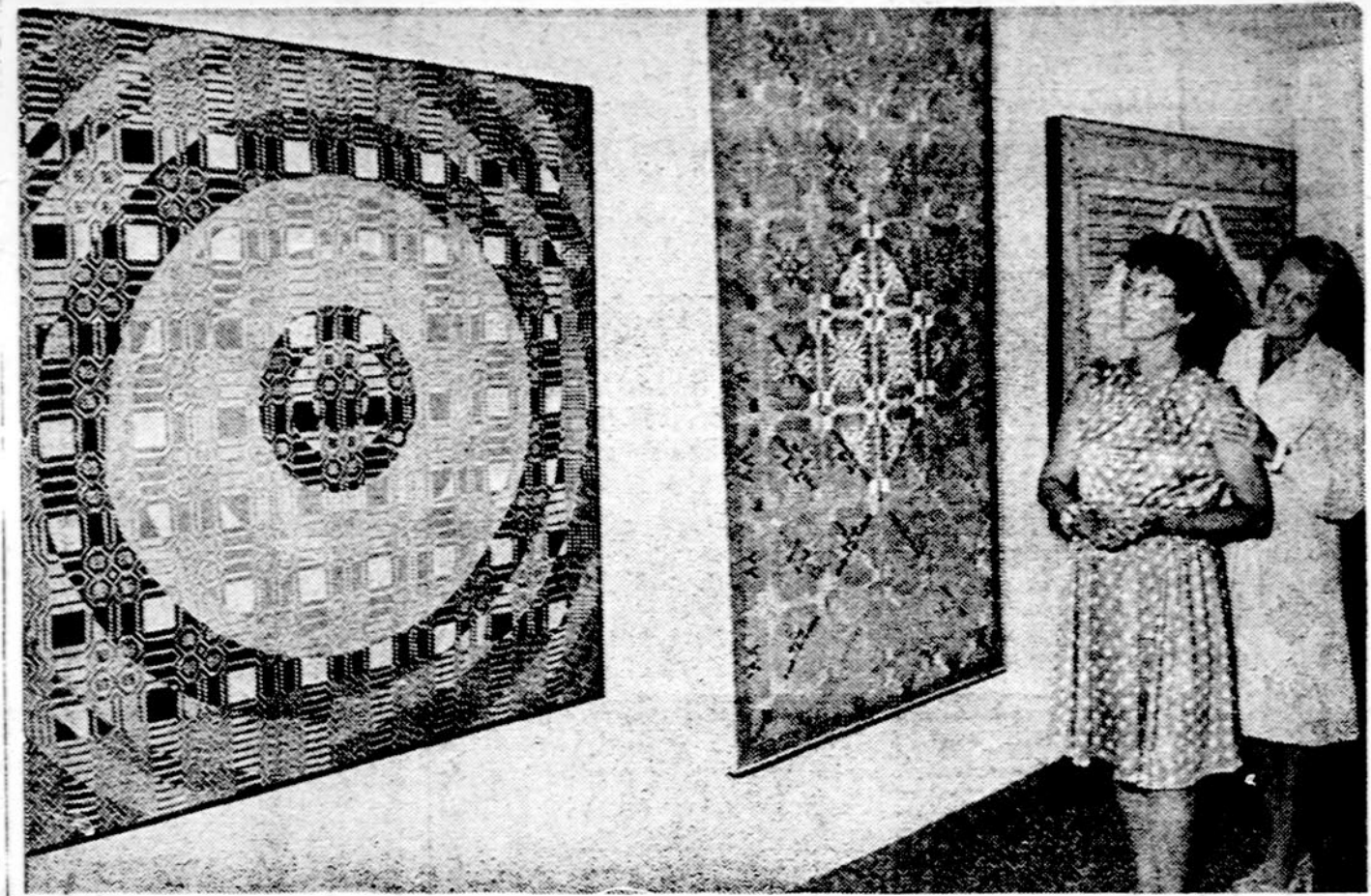
Yra visai nelogiška kalbėti, kuris yra pranašesnis — vyras ar

moteris. Vyras turi savo prigimtį, pareigas ir teises, kurių neturi moteris. Moteris taip pat turi savo prigimtį, pareigas ir teises, kurių neturi vyras. Bene reikėtų pavyzdžiais aiškinti, kad net tos pat lyties asmenys — vyrai ar moterys savo pareigomis ir teisėmis skiriasi net pagal luomus, profesijas, įvairias pareigas. Ir šia proga prisimintina, kad teisės seka iš pareigų, o ne atvirkščiai. Asmuo, neatliekantis jokių pareigų, tuo pačiu netenka ir teisių, atitinkančių tas pareigas. Savinimasis teisių be pareigų yra natūralios tvarkos ir žmonių santykių iškreipimas.

Posakis, kad visi esame žmonės, dažnai klaidingai aiškina. Iš to, kad visi esame žmonės, dar neseka, kad tarpe vyrų ir moterų nebūtų jokio skirtumo. Kaip juokingas būtų vyras, kuris stengtųsi visur būti panašus į moterį, taip lygiai juokinga būtų ir moteris, besistengianti visur būti panaši į vyrus. Tokia tendencija neturėtų nieko bendro su pažanga ir kova už teises. Galutinai, tai būtų tuščios pastangos, nes jomis žmonių prigimties nepakeisime. Kas kita aiškintis iš šio prigimties skirtumo kylančias pareigas ir teises, stengiantis jas saugoti.

Sūčiai apie moters išlaisvinimą

Negalima nutylėti, kad mūsų laikais ne viena moteris, besiskelbianti kovotoja už moters išlaisvinimą, viešai skelbia panišką natūralios ir krikščioniškos etikos reikalavimus. Ar tai darytų vyrai ar moterys, apie tokius galima trumpai pasakyti, kad jie siekia žmogų ne išlaisvinti, o suniekti. Kur ir kiek yra pagrįstas reikalavimas moters išlaisvinimui sveika, teisinga prasme, civilizatos pasaulis tikrai per mažai kalba. Šiandien ir UN kalba apie tautelių politinę nepriklausomybę, bet tyli apie moters — vergės beteisiskumą ištuose kontinentuose. Ne daug

Dailininkės Vanda Balukienė ir Janina Marks Lietuvių dailininkų darbų parodoje Gary Artists League galerijoje, Gary, Indianoje. Nuotr. John Mitchell

apie tai kalba ir tos moterys, šiandien garsiai šaukiančios apie moters išlaisvinimą.

Ir tai verta dėmesio, kad šiandien ne viename krašte ir ne vienoje srityje dvasia ir viešoji moralė yra tokia, kad derėtų daugiau kalbėti aplamai apie vyro ir moters kilnumą. Tiek vyrų, tiek moterų, ne tie sau ir žmonijai daugiau gero padarė, kurie gyvenimu ir žodžiu skleidė dvasinį, dorinį nuosmūį, o tie, kurie paliko natūraliai ir krikščioniškai kilnaus žmogaus pavyzdį. Jau nelyginant Sv. Marijos su kitais žmonėmis, net tokia mažai kieno matyta, pati nedaug žmonių sutikusi, vos 24 metus gyvenusi karmelitė vienuolė Vailkelio Jėzaus Teresė Martin savo autobiografija "Vienos sielos istorija" moterų pasauliui ir visai žmonijai davė daugiau gero, negu garsios skelbėjos kreivai supraso išlaisvinimo. Tuo labiau Sv. Marijos pavyzdys nėra praradęs savo vertės veikiančiom ir kalbančiom apie moters prigimties ir asmens kilnumą, pareigas ir teises.

Iš moterų pasaulio

Indrė Ramanauskaitė, Jaunučio Puodžiūno mokinė, šoks lapkričio 9 d. Užburtų vaikų vaidinime Jaunimo centre, Chicagoje, ugnies šokį, ne Danutė Bruškytė, kaip buvo anksčiau pranešta.

Vida Galėnaitė, baigusi Valeišaitės studiją, moko vaidintojus grupinių šokių.

Nijolė Pupienė mankština žuikius, kurie šoks pagal lietuvišką melodiją toje Eglutės šventėje.

Grażina Talandienė parūpins grimą ir nugaruos visus Užburtų vaikų vaidintojus. Tai jos auka "Eglutei".

Aušros Vartų tunto Gražinos būrelis Chicagoje talkina Irenai Šerelienei, režisuojant "Užburtų vaikų" vaidinimą.

Mokytojai Elenai Juknevičienė tarpininkaujant, Montessori Kriauceliūnų vardo namelių administracija leido naudotis patalpomis Eglutės jubiliejinio vaidinimo repeticijoms.

Daiv. Jadvyga Paukštienė sukūrė iliustracijas Danutės Lipšutės-Augienės knygai "Močiutės dovanėlė" Knyga spausdinama M. Morkūno spaustuveje.

Sol. Alodijai Dičiūtei-Trečiokienei specialiai dedikuota daina "Svetimi kalnai" (žodžiai B. Brazdžionio) sukūrė prof. V. Jakubėnas, minint L. D. K. Birutės dr-jos auksinį jubiliejų.

Moterys komitetas, kuris ruošia Alotus banketą pagerbti lietuvių draugus Washingtono Montale.

SOLISTES DIČIŪTĖS DAINOS BIRUTININKŲ JUBILIEJUJE

Lietuvos atkūrimė savomis gyvė bėmis tėvynę laisvinių ir nepriklausomybėje laisvės sargyboje budėjusių karių šeimų moterų draugija, pasirinkusi neužmirštamą Lietuvos D. kunigaikštienės Birutės vardą, lapkričio 9 d. Chicagoje švenčia auksinį jubiliejų. Iškilmės pradamos 11 v. Sv. Mišiom's Jėzuitų koplyčioje, kur giedos plataus pasiekimo susilaukusi solistė D. Kučėnienė, vargonuozos muz. M. Motekaitis. Po pamaldų — iškilmės prie Žuvusių dėl laisvės paminklo.

Vakare 6 v. iškilmingoji akademija Tautinuosė namuose, 6322 S. Kedzie. Čia kalbės gen. kons. J. Daužvardienė, LKV s-gos Ramovės c. v. pirm. puik. K. Dabulevičius, LVK s-gos Chicago skyriaus pirm. A. Tveras.

laikraštinišką **William Anderson** ir kongresmaną **E. Derwinski**, praėitą antradienį posėdžiavo sėkmingam jų priėmimui ir pasiskirstė pareigomis. Sklandžiai dirba suėjusios vietinės lietuviškos ir naujos ateivės, jaunos ir didesnių patyrimų visuomenininkės: **Christine Austin**, **Marta Babickienė**, **Liusė Dargienė**, **Aldona Daukas**, **Zuzana Juškevičienė**, **Jolanda Kerelienė**, **Monika Kripiuskienė**, **T. Kuzas**, **W. Lapienė**, **Faustina Mackevičienė**, **Matilda Marcinkienė**, **Jolanda Mockaitienė**, **Emilija Pakštaitė**, **Marija Remienė**, **Alicija Rūgūtė**, **Adelė Zumas**, **Halina Žitkienė**. Banketas bus Chicagoos Pick-Congress viešbuty lapkričio 22 d.

Lietuvėms moterims uždaros rekolekcijos įvyks lapkričio 79 d. Cenacle vienuolyne, 11600 S. Longwood Dr., Chicagoje. Vadovaus prel. dr. V. Balčiūnas. **Visos moterys** (ir studentės) kviečiamos pasinaudoti šia retai puikia proga susikaupti dvasiniai ir pailsėti fiziniai. Norinčios dalyvauti turi tuoj registruotis ir daugiau informacijų gauti: dr. Jonė Meškauskienė, 6623 S. Francisco Ave., Chicago, Ill. 60629, arba telefonu PR 6-9801.

Nobelio premija moteriai? Kadangi šie yra Tarptautiniai moterų metai, iš Stockholmo sklido žinios, kad šių metų Nobelio premija literatūrai gali atitekti moteriškai giminei. Svarbiausiai buvo minimos kandidatės Nadine Gordimer iš Pietų Afrikos ir Doris Lessing iš Didž. Britanijos. Tačiau premija pasiskirta italų poetui Eugenio Montale.

Solistė Dičiūtė pusimnio operų rolėse

Meninę programą atliks Lietuvos valstybės operos solistė Alodija Dičiūtė - Trečiokiene, fortepionu palydima prof. V. Jakubėno. Solistė išpildys giesmę kunigaikštienės Birutės garbei, sukurtą komp. K. V. Banaičio, aranžuotą komp. G. Gudauskienės. Taip pat padainuos dar naują prof. Jakubėno specialiai sukurtą dainą, o taipgi porą arijų.

Turtingu balsu apdovanojusi sol. Dičiūtė, nors gimusi Ukrainoje ir ten Komenskijoje pradėjusi gimnaziją, bet augo Aukštaitijoje ir ėjo mokslus Utenos gimnazijoje, brandos atestatą gaudama Aušros gimn. Kaune. Balšavo lavino Kauno konservatorijoje, 1928 m. baigdama dainavimo klasę. Vėliau dainavimo studijas gilino Paryžiuje, Romoje. Lietuvos operos žydėjimo metu 1930-1944 m. mūsų solistė (mezzo soprano) yra dainavusi net 49-se operų rolėse Kaune, atlikdama tokias žymias partijas kaip Carmen, Dalila (Samsone ir Daliloje), Marta (Pakalnėje), Marina (Borisė Godunove). Taip pat dainavo radijo programose Lietuvoje, Estijoje, daugely vietų koncertavo Vokietijoje.

Rečitaliai ir darbas dainavimo studijose

Atvykusi 1947 m. į JAV, apsigyveno Chicagoos apylinkėse. Čia surengė savo dainų rečitalių Kimball Hall, dainavo Carmen Studebaker teatre, taip pat, stant Joanną d'Ark Orchestra Hall, su Nordie Filharmonie orkestru koncertavo ir dainavo švedų bei įvairiuose Music Art klubuose. Gausiai yra dainavusi lietuvių parengimuose, pvz. prof. Biržiškos, prof. Sruogos akademijose ir eilėje minėjimų.

Šešiolika metų turėjo savo studiją Chicagoos centro menų rūmuose, o jau 11 m. turi dainavimo studiją Tinley Parke ir yra išleidusi visą eilę garso pasiekusių solistių. Po vyro dr. Trečioko mirties gyvendama vienatvėje Tinley Parke, dainos meną skleidžia savo studijoje. Daugelis lietuvių, o ir kitataučiu, turi malonumo gėrėtis jos dainų plokštelėmis: 20 operų arijų, Kai krinta lapai, Lietuvos liaudies dainos, Poeme de l'Amour et la Mer. Jos turtingas balsas, ilgo ir rūpestingo lavinimo nuskaidrintas, daugeliui neša gilų meninį pasigėrėjimą.

Po solistės rečitalio birutininkiu jubiliejuje bus šio garbingo sąjūdžio narių rūpestingai paruoštas banketas ir šokiai, grojant Ažuolo Stelmoko orkestrui.

J. Daugailis

Dailininkės, kurių darbai buvo išstatyti parodoje L. F. B. studijų ir poilsio savaitės metu Kennebunkporte, Maine. Iš kairės į dešinę: E. Rastonenė, Smalinskienė, M. Ambrozaitienė ir E. Bauzienė. Nuotr. V. Mazėlio

Amerikos Lietuvių Tarybos ruošiamo banketo, pagerbiant laikraštinišką Bill Anderson ir kongresmaną Edward Derwinski, komiteto dalis: iš kairės: M. Marcinkienė, kun. A. Stasys, I. Blinstrubienė, H. Žitkienė, Antroj eilėje: Z. Juškevičienė, T. Kuzienė, K. Austin, M. Kripiuskienė ir F. Mackevičienė. Nuotr. Z. Degučio